

ZVONA

ČASOPIS ZA
KRŠĆANSKU KULTURU

BROJ
2/589

LIPANJ, 2026.
RIJEKA
GODINA LXIV.
CIJENA 1€

Razgovor: zagrebački
nadbiskup Dražen Kutleša
Evandjelje ne smije biti
oruđe podjele nego
navještaj spasenja

Dobitnici Medalje
zahvalnosti sv. Vida

Smjernice za provedbu
Sinode o sinodalnosti
Katoličku Crkvu do
2028. očekuju četiri
ključne faze

Svećeničko ređenje
Matija Luketić,
Karlo Stipeč i Mario
Đurić zaređeni za
svećenike

*Poruka riječkog nadbiskupa Mate Uzinića uoči svetkovine
sv. Vida i završetka jubilejske godine Riječke nadbiskupije*

Ljubiti više i graditi jedinstvo

SADRŽAJ:

Poruka riječkog nadbiskupa Mate Uzinića uoči svetkovine sv. Vida i završetka jubilejske godine Riječke nadbiskupije

Ljubiti više i graditi jedinstvo 2-3

Nadbiskup Kutleša na jubilejskom slavlju sv. Vida

Neka drugo stoljeće riječke Crkve bude vrijeme hrabrog hoda s Kristom 4-5

Svečana večernja

Obnovimo povjerenje u Boga, a time i u Crkvu i društvo 6

Dobitnici Medalje zahvalnosti sv. Vida 7

Nuncij u riječkoj katedrali

Po uzoru na svetog Vida krotkost neka bude pečat našeg kršćanskog svjedočanstva 8

Razgovor: zagrebački nadbiskup Dražen Kutleša

Evangelje ne smije biti oruđe podjele nego navještaj spasenja 9-12

Znanstveni skup

Prošlost Crkve na prostoru Riječke nadbiskupije 13

Smjernice za provedbu Sinode o sinodalnosti

Katoličku Crkvu do 2028. očekuju četiri ključne faze 14-15

Medicinski kutak

Globalno zatopljenje i zdravlje 16

Crtice iz Gorskog kotara

Maklenska jama 17

Biblija

Biblija i žene 18

Crkvena glazba

Nevidljivi motori župe: tko su naši zborovođe i orguljaši 19

Dopisništvo Vatikan

Magnifica humanitas – veličanstveno čovječstvo 20

Svećeničko ređenje

Matija Luketić, Karlo Stipeć i Mario Đurić zaređeni za svećenike 21

Mladi Riječke nadbiskupije 22-23

Iz župa 24-25

Riznica snova 26

Događanja 27

Katoličke škole 28

Poruka uoči svetkovine sv. Vida i završetka jubilejske godine Riječke nadbiskupije

Ljubiti više i graditi jedinstvo

Ljubiti više znači služiti, izlaziti ususret, biti blizu siromašnima, bolesnima, mladima, obiteljima, osamljenima i svima koji se osjećaju udaljenima. Graditi jedinstvo znači slušati, razgovarati, surađivati i zajedno razlučivati kamo nas Duh Sveti vodi.

Sestre i braćo u Kristu, dragi štovatelji sv. Vida, dragi hodočasnici nade, prije godinu dana, u Svetištu Majke Božje Trsatske, svečano smo proslavili blagdan sv. Vida i stotu obljetnicu biskupijskog sjedišta u Rijeci. Bilo je to središnje slavlje naše jubilejske godine, obilježene geslom općega Jubileja Crkve: „Hodočasnici nade“.

Danas, na njezinu završetku, želim zajedno s vama zahvaliti Gospodinu za sve milosti ovoga hoda, ali i ponovno se prisjetiti poruka koje su nam tada bile upućene. Kardinal Matteo Zuppi, izaslanik pape Lava XIV., podsjetio nas je da Crkva nije zajednica zatvorenih i samodostatnih pojedinaca nego Tijelo Kristovo u kojem različitosti nisu prijatna nego dar. Zajedništvo, poručio nam je, ne poništava razlike nego ih sjedinjuje u jedno, jer se samo u zajedništvu može očitovati vrijednost svakoga pojedinca. Ono je kružno: svi primamo iz njegove punine i jedinstva, ali smo svi pozvani obogatiti ga svojom lju-

bavlju i osobnom svetošću. U zajedništvu smo različiti, ali nismo podijeljeni. I svi smo važni.

U svjetlu tih poruka, prisjećajući se brojnih boli koje su obilježile prošlo stoljeće – ratova, nasilja i progonstava – kardinal Zuppi usmjerio je naš pogled prema Kristu, koji nas oslobađa od manihejskog pogleda, tipična za nasilne priče, pogleda koji svijet dijeli na dobre i zle. U njegovim smo riječima čuli poticaj da budemo ljudi pomirenja: da ne ostanemo zarobljeni ranama prošlosti nego da ih povjerimo Kristu, koji jedini može preobraziti bol u nadu. Kao Crkva pozvani smo pamtiti, ali ne mrziti; tražiti istinu, ali ne produbljivati podjele; moliti za oprostjenje i opraštati. Samo tako možemo biti Crkva mostova, a ne zidova.

Biti ljudi nade znači ne bježati od stvarnosti nego vjerovati da Kristova ljubav može preobraziti i ono što je, ljudski gledano, izgubljeno. Ta ljubav čini da i rane mogu postati izvor radosti.

Izdavač: RIJEČKA NADBISKUPIJA I GOSPIČKO - SENJSKA BISKUPIJA; Urednik: Danijel Delonga; Pomoćnici urednika: Bruna Velčić, Marko Medved; Uprava: Ul. Ivana Pavla II. br. 1, 51000 Rijeka; tel: 385 51 581 200; e-adresa: zvona@ri-nadbiskupija.hr; Uredništvo: urednik.zvona@ri-nadbiskupija.hr; Žiroračun: Nadbiskupija riječka mjesečnik Zvona, ERSTE BANKA, HR2424020061500117497; Račun za uplate iz inozemstva: ERSTE & STEIERMAERKISCHE BANK, IBAN: HR2424020061500117497; Godišnja pretplata: 6,50 €; Priprema i tisak: TISKARA ŠULJIĆ, Viškovo; Naslovnica: Proslava sv. Vida, katedrala (foto: Klara Labinac)

Upravo u tom svjetlu promatramo i svjedočanstvo slugu Božjih Riječkih mučenika, za koje je naša Nadbiskupija u ovoj jubilarnoj godini pokrenula postupak proglašenja blaženima i svetima. Njihovi životi i smrt znak su nade za našu mjesnu Crkvu: Crkvu koja dobro poznaje nevolje, povijesne lomove, progonstva, ideologije, podjele, oskudice i ljudske slabosti, ali koja je i u tim iskustvima posvjedočila da je ništa ne može rastaviti od Kristove ljubavi.

Tu nadu ne smijemo zadržati za sebe nego je trebamo ponuditi i drugima. Kako bi ona doista bila naša ponuda drugima, Rijeka i čitav prostor naše nadbiskupije trebaju kršćane koji neće širiti strah, ogorčenost i podjele nego povjerenje, dobrotu i mir. Trebaju obitelji koje će biti škole ljubavi. Trebaju župe koje će biti domovi za sve, osobito za one koji se osjećaju udaljeno, ranjeno ili zaboravljeno. Trebaju svećenike, redovnike, redovnice, vjeroučitelje i vjeroučiteljice te vjernike laike koji neće čekati da im drugi dođu nego će sami izlaziti ususret. Trebaju Crkvu koja ne ostaje zatvorena u vlastite uspomene nego se, nadahnuta svjedočanstvom svojih svjedoka vjernosti Kristu i evanđelju, otvara budućnosti: ne brojeći najprije uspjehe nego razlučujući gdje i kako još može služiti potrebama današnjega čovjeka u multikulturalnom društvu obilježenom različitostima. Trebaju Crkvu koja ne pita najprije tko pripada „nama“ nego kome je potrebna naša blizina.

Upravo sam zato, nadahnut riječima pape Lava XIV., u prošlogodišnjoj poruci istaknuo dva izazova naše riječke Crkve: ljubiti više i graditi jedinstvo. Danas osjećam da ti izazovi ostaju naš put. Ljubiti više znači služiti, izlaziti ususret, biti blizu siromašnima, bolesnima, mladima, obiteljima, osamljenima i svima koji se osjećaju udaljenima. Graditi jedinstvo znači slušati, razgovarati, surađivati i zajedno razlučivati kamo nas Duh Sveti vodi.

Na završetku prošlogodišnjeg slavlja rekao sam: „Krist je s nama. On nas je doveo ovamo. I on nas vodi dalje.“ To želim ponoviti i danas. Jubilej ne završava naš hod. On nas šalje dalje: u novo stoljeće naše riječke Crkve, s više vjere, više ljubavi i zajedništva, s više nade.

Neka nas sv. Vid, naš nebeski zaštitnik, učvrsti u vjernosti Kristu. Neka nas Trsatska Majka Milosti prati svojom majčinskom blizinom. A Gospodin neka nas blagoslovi da i dalje na ovom našem prostoru, koji nazivamo Riječkom nadbiskupijom, budemo hodočasnici nade, sijači mira i svjedoci ljubavi koja uvijek može više.

*S poštovanjem, u Kristu vam odani
Mate, nadbiskup*

U Rijeci na svetkovinu
Presvetog Trojstva, 31. svibnja 2026.

Biti ljudi nade znači ne bježati od stvarnosti nego vjerovati da Kristova ljubav može preobraziti i ono što je, ljudski gledano, izgubljeno. Naša mjesna Crkva dobro poznaje nevolje, povijesne lomove, progonstva, ideologije, podjele, oskudice i ljudske slabosti, ali i u tim je iskustvima posvjedočila da je ništa ne može rastaviti od Kristove ljubavi. Tu nadu ne smijemo zadržati za sebe nego je trebamo ponuditi i drugima. Kako bi ona doista bila naša ponuda drugima, Rijeka i čitav prostor naše nadbiskupije trebaju kršćane koji neće širiti strah, ogorčenost i podjele nego povjerenje, dobrotu i mir.

Jubilejsko slavlje 100. obljetnice biskupije

U svečanom i molitvenom ozračju zajedništva Riječka nadbiskupija proslavila je 15. lipnja blagdan svoga nebeskog zaštitnika, svetoga Vida, čime je ujedno zaključen jubilejski hod povodom 100. obljetnice uspostave biskupije u Rijeci. Središnje euharistijsko slavlje u katedrali sv. Vida predvodio je zagrebački nadbiskup metropolit i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije Dražen Kutleša.

U koncelebraciji su sudjelovali riječki nadbiskup Mate Uzinić, apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj Leopold Girelli, drugi savjetnik u Apostolskoj nuncijaturi Álvaro Ernesto Izurieta y Sea, gospićko-senjski biskup Marko Medo, krčki biskup Ivica Petanjak, zadarski nadbiskup Milan Zgrablić, porečki i pulski biskup Ivan Štironja, umirovljeni porečki i pulski biskup Ivan Milovan, delegat koparskog biskupa Alojz Miharčić, dekan Ilirskobistričkog dekanata, te generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije Krunoslav Novak, uz brojne svećenike. Na slavlju su sudjelovali i predstavnici društvenog i javnog života, među kojima gradonačelnica Rijeke Iva Rinčić i župan Primorsko-goranske županije Ivica Lukanović, kao i predstavnici drugih vjerskih zajednica, institucija i Sveučilišta, čime je naglašena širina zajedništva koje nadilazi granice Crkve. Velik broj vjernika nije stao u katedralu, ali mogli su pratiti misu u izravnom prijenosu putem ekrana ispred riječke prvostolnice.

TRI PRIČE: MUČENIK, GRAD I CRKVA

U svojoj propovijedi nadbiskup Kutleša istaknuo je kako se u proslavi Svetoga Vida i jubileju Riječke nadbiskupije susreću tri temeljne priče: „priča jednoga mladića, mučenika prvih stoljeća; priča jednoga grada ranjena ideologijama i podjelama; te priča Crkve koja se po Kristovoj krvi i krvi svojih mučenika uvijek iznova rađa iznutra.“

Naglasio je kako sveti Vid nije tek povijesna uspomena nego trajni poziv na vjernost: „On je živi podsjetnik na to da se kršćanstvo ne živi u teoriji nego u izborima za koje se ponekad plaća visoka cijena.“

Podsjetio je kako je sveti Vid mogao izbjeći progonstvo, ali radije je izabrao vjernost Kristu, čime postaje uzor svim vremenima – od rimskih progona do suvremenih oblika marginalizacije vjere.

„On je mladić koji je mogao šutjeti, povući se i makar izvanjski pristati na klanjanje idolima svoga vremena. Umjesto toga radije je podnio progonstvo, ruganje i smrt nego izdati Krista. Takvi ljudi u svim vremenima – od rimskih progona preko totalitarnih režima 20. stoljeća pa

Neka drugo stoljeće riječke Crkve bude vrijeme hrabrog hoda s Kristom

Misom koju je predvodio zagrebački nadbiskup i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije Dražen Kutleša zaključeno jubilejsko slavlje 100. obljetnice biskupije uz snažan poziv na svetost, jedinstvo i hrabro svjedočanstvo

sve do današnjeg suptilna omalovažavanja vjere u kulturi i javnome prostoru – postaju svjedoci za Crkvu i za narod. Zato ga danas častimo ne samo kao svetca iz prošlosti nego kao proroka za Rijeku i suvremenu Hrvatsku“, rekao je Kutleša.

„Ovaj je grad stoljećima živio između mora i uzvisina, između luke i planina, između buke i tuđine koje su donosili valovi i tišine naših ognjišta. Rijeka, koju gradska i povijesna predaja pamti i kao Riku svetoga Vida, nosi svoga zaštitnika ne samo u nazivima i znamenjima nego u duši puka – u mudrosti starijih koji su

vjeru predavali mladima, u srcima majki koje su svoju djecu učile prvim molitvama, u svijesti svećenika, redovnica i redovnika koji su ostajali uz narod“, poručio je propovjednik.

POZIV NA ODGOVORNOST U NOVOM STOLJEĆU

Razmatrajući evanđeosku poruku, propovjednik je istaknuo da kršćanski život ne počiva na izvanjskim okolnostima nego na dubokoj pripadnosti Kristu: „Progonstvo nije cilj kršćanskog života nego pripadnost Kristu.“

Upozorio je i na jednu od ključnih opasnosti suvremenog vremena: „Najveća opasnost za Crkvu danas nije protivljenje izvana nego zaborav Boga iznutra.“ Pozvao je vjernike da preispitaju autentičnost svoje vjere i da je žive u konkretnosti svakodnevice – u obiteljima, na radnim mjestima i u društvu. Naglasio je da vjera nije tek običaj ili tradicija: „Autentična vjera zahvaća cijelu osobu i oblikuje njezin život. Ona ne mora biti bučna da bi bila snažna – snažna je jer joj je izvor u Bogu.“

Govoreći o zaključenju jubileja, nadbiskup Kutleša istaknuo je da Crkva ne smije ostati zatvorena u prošlosti: „Nećemo živjeti od uspomena nego od milosti.“ Postavio je i ključno pitanje: kakvu Crkvu ostavljamo budućim naraštajima – umornu ili obnovljenu susretom s Kristom?

„Kada Crkva slavi jubilej, ona ne slavi samu sebe nego Boga koji je vjeran. Zato završetak ove obljetnice nije prigoda za hvalisanje nego za zahvalnost. Bog je bio vjeran u ovoj mjesnoj Crkvi – u vremenima napretka i oskudice, mira i kušnji“, kazao je Kutleša te ponovo upozorio: „Najveća opasnost za Crkvu danas nije protivljenje izvana nego zaborav Boga iznutra.“

„Ovaj grad treba svjedoke nade – ljude koji će poput svjetla pokazivati put istine. Treba obitelji otvorene životu, mlade koji se ne boje velikih odluka, svećenike i redovnike koji ostaju vjerni te starije i bolesne čija tiha žrtva nosi Crkvu. Sveti Vid osobito mladima poručuje: vrijedno je živjeti za nešto veće. Vrijedno je ostati vjeran. Vrijedno je čuvati čistoću srca.“

Crkva je pozvana biti kvasac u svijetu – ne dominirati nego mijenjati iznutra, nastavio je propovjednik, poslušivši se snažnom slikom lađe na moru.

„Rijeka je grad mora, a more nas uči važnoj istini: brod nije stvoren za ostatak u luci. Tako je i s Crkvom – njezina svrha nije mirovanje nego poslanje. Neka drugo stoljeće Riječke nadbiskupije bude vrijeme hrabra hoda s Kristom. Neka Rijeka po vama bude grad u kojem se vjera ne nameće, ali se i ne skriva – grad u kojem će svatko pronaći toplinu srca i svjetlo nade“, poručio je Kutleša.

Zaključio je riječima: „Ako je prvo stoljeće ove nadbiskupije bilo stoljeće vjernosti, neka drugo bude stoljeće sve-

dolazak zbog ratnih zbivanja tijekom Domovinskog rata na tom području. Autor je stoga odlučio darovati sliku nadbiskupu Kutleši kao nasljedniku kardinala Kuharića.

Slika nosi snažnu simboliku: veliki brod koji se raspada i tone govori o teškim trenucima u našoj domovini, kada se činilo da sve propada. Ipak, unatoč svemu, ostaju svjetlo, nada i život. To simbolizira crkvena Svetoga Duha na otočiću nasuprot Posedarju, iz koje poput svjetionika dopire svjetlo koje usmjerava, dok mala barka nastavlja plovidbu kao znak nade, rekao je Uzinić. Dodao je da je autor u toj slici prepoznao domovinu koja se borila za opstanak, a danas se u njoj može prepoznati i Crkva – pozvana da ne ostane zatvorena u sebe nego da, otvorena Duhu Svetome, nastavi svoju plovidbu kao za-

jednica hodočasnika nade.

Drugi dar bila je ikona Trsatske Majke Milosti, trajne suputnice vjernika ova kraja, uz želju da prati nadbiskupa Kutlešu u njegovu odgovornu poslanju.

DVA PUTOKAZA: LJUBITI VIŠE I GRADITI JEDINSTVO

U završnoj poruci nadbiskup Uzinić istaknuo je dva ključna smjera za budućnost Riječke nadbiskupije: „ljubiti više i graditi jedinstvo“.

Podsjetio je i na riječi s početka jubilejskog hoda: „Krist je s nama. On nas je doveo i on nas vodi dalje“, naglasivši da jubilej nije završetak nego početak novoga razdoblja.

Nakon euharistijskog slavlja uslijedila je procesija ulicama Rijeke, kao vidljivo svjedočanstvo vjere u srcu grada, a prije euharistijskog slavlja Hrvatska bratovština Bokeljska mornarica 809 Rijeka postavila je Kolo sv. Tripuna.

Vjera nije tek običaj ili tradicija: „Autentična vjera zahvaća cijelu osobu i oblikuje njezin život. Ona ne mora biti bučna da bi bila snažna — snažna je jer joj je izvor u Bogu“.

---

tosti. Neka nad ovim gradom ponovo odjekne tiha, ali snažna istina.“

ZAHVALA I SIMBOLIČNI DAROVI

Na kraju slavlja riječki nadbiskup Uzinić zahvalio je svima koji su pridonijeli organizaciji i dostojanstvu slavlja – od suradnika i volontera do katedralnog zbora i službi koje su često nevidljive, ali neophodne.

Posebnu zahvalnost uputio je apostolskom nunciju Girelliju te predvoditelju slavlja Kutleši, istaknuvši kako njegovo sudjelovanje simbolično povezuje Riječku nadbiskupiju s hrvatskom crkvenom sadašnjošću, kao što je prošlogodišnje slavlje s kardinalom Matteom Zuppijem podsjetilo na talijanske korijene.

Kao znak zahvalnosti nadbiskupu Kutleši darovana je slika riječkog umjetnika Nevenka Žunića, nastala 1991. godine. Izvorno je bila namijenjena sluzi Božjemu Franji Kuhariću, koji je tada trebao posjetiti Posedarje, ali morao je otkazati

---

Ovaj grad treba svjedoke nade — ljude koji će poput svjetla pokazivati put istine. Treba obitelji otvorene životu, mlade koji se ne boje velikih odluka, svećenike i redovnike koji ostaju vjerni te starije i bolesne čija tiha žrtva nosi Crkvu. Sveti Vid osobito mladima poručuje: vrijedno je živjeti za nešto veće.

Svečana večernja

Obnovimo povjerenje u Boga, a time i u Crkvu i društvo

Nadbiskup je pozvao na ustrajnost u činjenju dobra iako to nije uvijek i odmah prihvaćeno i uzvrćeno. „Hoće li naše dobro promijeniti ljude? Možda ne odmah. Možda ne onako kako bismo mi željeli. Ali hoće li svijet zbog toga postati bolji? Hoće“, zaključio je nadbiskup.

„**O**bnova povjerenja jedna je od temeljnih zadaća naše Crkve i našega društva“, poručio je riječki nadbiskup Mate Uzinić na svečanoj večernjoj u katedrali sv. Vida 14. lipnja, večer uoči proslave zaštitnika Riječke nadbiskupije. Na liturgiji je sudjelovao i novi apostolski nuncij u Hrvatskoj nadbiskup Leopoldo Girelli, kanonici Prvostolnog kaptola te drugi svećenici, a pjevanje je predvodio Nadbiskupijski zbor pod vodstvom bračnog para Geraci.

Na kraju pjevane večernje nadbiskup Uzinić uručio je Medalje zahvalnosti sv. Vida ovogodišnjim dobitnicima iz sedam dekanata Riječke nadbiskupije. Riječku katedralu ispunili su i Katolički skauti, koji su obnovili svoja obećanja i vjernost Bogu, Crkvi i domovini, uz poštivanje skautskih pravila, posebno onog o pomoći slabijima.

Nadbiskup je u skautima i vjericima koji su dobili Medalju zahvalnosti za ono što čine u svojim župama prepoznao put obnove povjerenja u Crkvu. „Dragi dobitnici Medalje svetog Vida, u vama večeras prepoznavamo tiho, ustrajno i često nenametljivo dobro koje izgrađuje Crkvu. Pozdravljam i vaše obitelji, koje su skriveni oslonac vašeg služenja, kao i vaše župnike i dekanate iz kojih dolazite. Ovo priznanje nije samo zahvala za ono što je bilo nego poziv da nastavite biti ljudi povjerenja i ljudi Crkve.“

U obnovi povjerenja važno je priznati pogreške, rekao je nadbiskup. „Imali smo ružnih i bolnih iskustava kojima smo nagrdili Kristovo lice i poljuljali povjerenje u njega i njegovo povjerenje u Crkvu i nas i naše kršćansko poslanje. Nismo uvi-

jek dovoljno pridonijeli ni izgradnji povjerenja u društvenoj i političkoj zajednici, u njezine ustanove i strukture koje smo kao kršćani sa svima drugima pozvani izgrađivati, pročišćavati i oplemenjivati svojim doprinosom, a kad je potrebno, i svojim proročkim glasom i kritikom.“

Pozvao je stoga, po uzoru na sv. Vida, na obnovu povjerenja u Boga i njegov plan ljubavi, a time i obnovu povjerenja među ljudima. „Na obnovu povjerenja u obitelji, školi, župi, Crkvi i društvu; na obnovi povjerenja u mlade, koje ne smijemo promatrati kao problem nego kao dar i obećanje; na obnovu povjerenja i u vlastito kršćansko poslanje, koje ne smijemo živjeti prignuti na sebe i svoje interese nego kao svjedoci Božje ljubavi.“ Pozvao je i na ustrajnost u činjenju dobra iako to nije uvijek odmah prihvaćeno i uzvrćeno. To je posvjedočio i Isus, koji nije bio osuđen zato što je činio zlo nego zato što je činio dobro koje se nije uklapalo u svijet straha, podjela, interesa i mržnje. „Hoće li naše dobro promijeniti ljude? Možda ne odmah. Možda ne onako kako bismo mi željeli. Ali hoće li svijet zbog toga postati bolji? Hoće“, zaključio je nadbiskup.

„Papa Lav prije nekoliko dana mladima je poručio da nas Bog ljubi takve kakvi jesmo, ali da nas sanja boljima. Neka to bude poruka i ove večeri. Bog nas ljubi, ali nas i poziva da budemo bolji, da budemo više Kristovi, da budemo više ljudi povjerenja, dijaloga, služenja i mira“, rekao je nadbiskup Uzinić.

Propovijed je započeo prisjećanjem na prošlogodišnje slavlje stogodišnjeg riječkog jubileja kada je misu svetkovine sv. Vida predvodio izaslanik pape Lava XIV., predsjednik Talijanske biskupske konferencije kardinal Matteo Zuppi. Kardinal je tada poručio da kršćanstvo nije religija straha od Boga nego vjera povjerenja u Boga koji ljubi te pozvao na odbacivanje podjela među ljudima. „Isusova ljubav ne dopušta da zlo postane posljednja riječ o čovjeku, da strah bude temelj naših odnosa i da mržnja određuje naše pamćenje, naše odluke i našu budućnost“, objasnio je nadbiskup Uzinić. „Ipak, kad počnemo sumnjati u tu Božju ljubav, gubimo povjerenje u Boga i njegov plan s nama. Iz toga se rađa strah od drugih, osobito od onih koji su drugačiji od nas, koji ne pripadaju našoj zajednici, ne dijele našu vjeru i ne razumiju naše poslanje onako kako ga mi razumijemo. Tada nam drugi lako postaje prijatna, a od onih koji bi nam mogli biti prijatelji, braća i sestre, stvaramo neprijatelje. I naposljetku, počinjemo sumnjati i u sebe, u smisao svoga postojanja, u mogućnost dobra, u vlastitu sposobnost da ljubimo, opraštamo, služimo i budemo sretni.“

Riječku katedralu ispunili su i Katolički skauti, koji su obnovili svoja obećanja i vjernost Bogu, Crkvi i domovini, uz poštivanje skautskih pravila, posebno onog o pomoći slabijima.

DOBITNICI MEDALJE ZAHVALNOSTI SV. VIDA 2026.

Povodom svetkovine svoga nebeskog zaštitnika sv. Vida, Riječka nadbiskupija i ove je godine dodijelila Medalje zahvalnosti zaslužnim vjernicima iz župa nadbiskupije. I ove su godine Medalje zahvalnosti primili vjernici prema prijedlozima župnik iz sedam dekanata nadbiskupije.

Njihov tih, ali ustrajan rad, zajedno s molitvom i služenjem zajednici, primjer su predanosti i kršćanskoga življenja. Svojim djelovanjem obogaćuju život župne zajednice te svjedoče vrijednosti zajedništva, ljubavi i darivanja.

BAKARSKI DEKANAT - MARINKA MEŠTROVIĆ

Na prijedlog župnika Marinka Kajića Medalju zahvalnosti prima Marinka Meštrović iz Župe BDM Karmelske – Krasica.

Medalju prima zbog nesebična osobnog darivanja za župu zajednicu. Marinka Meštrović dugi je niz godina predano i nesebično služila Župi Blažene Djevice Karmelske u Krasici kao sakristanka. S velikom brigom i ljubavlju skrbila je o crkvi, njezinu uređenju i dostojanstvu liturgijskih slavlja, uvijek spremna pomoći gdje je bilo potrebno. Svojom vjernošću, požrtvovnošću i tihim služenjem ostavila je dubok trag u životu naše župne zajednice.

CRIKVENIČKI DEKANAT - DOLORES PEĆARINA

Na prijedlog župnika Vjekoslava Đapića Medalju zahvalnosti prima Dolores Pećarina iz Župe sv. Katarine – Selce.

Intenzivniji kršćanski život Dolores započinje 2000. godine. Otada kreće i njezino konkretno sudjelovanje i djelovanje u župnoj zajednici, i to u službi čitača i karitativnom djelovanju, ali isto tako i u brizi za liturgijski prostor i uređenje crkve. Odlikuje se iznimnom ljubavlju prema Crkvi i svećenicima; jednostavnošću i poniznošću te poučljivošću.

DELNIČKI DEKANAT - GORAN MAJETIĆ

Na prijedlog župnika Josipa Tomića Medalju zahvalnosti prima Goran Majetić iz Župe Presvetog Trojstva – Plešće.

Majetić, dugogodišnji predani suradnik župnika, Medalju zahvalnosti primio je tijekom jutarnjeg misnog slavlja u Plešćima, gdje je nadbiskup Mate slaviti sakrament krizme.

KASTAVSKI DEKANAT - DANICA SLAKOVIĆ

Na prijedlog pehlinskog župnika fra Milana Šokčevića Medalju zahvalnosti prima Danica Slaković iz Župe sv. Franje Asiškog – Pehlin.

Danica je u Rijeku došla nakon vjenčanja sa suprugom Ivanom. Od dolaska franjevac trećoredaca na Pehlin 1976. redovito sudjeluje na misama u samostanskoj kapelici i pomaže prvim redovnicima, među kojima je i o. Srećko Badurina, kasnije šibenski biskup. Ona i njezin suprug Ivan aktivno sudjeluju u stvaranju Župe sv. Franje na Pehlinu.

Godine 2000. pristupila je u novicijat FSR-a na Trsatu, a 2002. položila je zavjete u bratstvu FSR-a. Članica je Caritasa ove župe te volonterka u Socijalnoj samoposluzi FSR-a u Rijeci. Svojom dobrotom i radom i dan danas sudjeluje u životu ove župe.

OPATIJSKI DEKANAT - FRANČIŠKA GRŽINIĆ I JANJA PERUČ

Na prijedlog župnika Mate Berišića Medalju zahvalnosti primaju Frančiška Gržinić i Janja Peruč iz Župe sv. Josipa – Ičići.

Frančiška Gržinić kao učiteljica i defektologinja radila je u Specijalnoj školi u Iki te u Područnoj školi Ičići. Od otvaranja kapelice sv. Ivana od Boga u Ičićima 2003. godine postaje aktivna i predana članica župe. Godinama se brinula o čišćenju kapelice, sama je izrađivala oltarnike i liturgijske ukrase, a i danas redovito otvara kapelicu i priprema oltar za mise.

Dugogodišnja je članica Župnog pastoralnog vijeća, godinama je čitala liturgijska čitanja, a nedjeljom i blagdanima pomaže u prikupljanju milostinje.

Janja Peruč od otvaranja kapelice u Ičićima s velikom predanošću sudjeluje u njezinu održavanju i uređivanju, izradi oltarnika te pripremi za različite župne događaje. Bila je i članica Župnog pastoralnog vijeća.

Posebnu pažnju posvećuje uzgoju sezonskog cvijeća, koje nesebično daruje za uređenje kapelice tijekom liturgijskih slavlja i drugih prigoda.

PRVOSTOLNI DEKANAT - FRANČI FABIJANIĆ

Na prijedlog župnika fra Eugena Teklića Medalju zahvalnosti prima Franči Fabijanić iz Župe Gospe Lurdske – Rijeka, Žabica.

Franči Fabijanić od djetinjstva je vezan uz Župu Gospe Lurdske. Kao svjedok riječke povijesti i čovjek predan služenju zajednici, cijeli je život ostao vjeran svojoj župi, u kojoj je ostavio neizbrisiv trag.

TRSATSKI DEKANAT - KORALJKA MEŽAR

Na prijedlog župnika Hrvoja Mandića Medalju zahvalnosti prima Koraljka Mežar iz Župe sv. Lucije – Kostrena.

Koraljka Mežar cijeli život živi u Kostreni. S 14 godina, 1975. priključila se crkvenom zboru „Sv. Lucija“ iz Kostrene, u kojem je i danas aktivna.

Bila je članica prvog Župnog pastoralnog vijeća, a svoju funkciju kao člana i tajnika vijeća obnaša vrlo savjesno punih 16 godina. Godinama je bila aktivna i u Liturgijskoj skupini za pripremanje nedjeljnih misa, kao i u skupini za uređenje i kićenje crkve.

NUNCIJ U RIJEČKOJ KATEDRALI

Na svečanoj večernjoj u katedrali sv. Vida, 14. lipnja večer uoči proslave zaštitnika Riječke nadbiskupije sudjelovao je i novi apostolski nuncij Leopoldo Girelli. Na kraju liturgije nadbiskup Uzinić uručio je nunciju poklon uz dobrodošlicu za prvi posjet Riječkoj nadbiskupiji, svega desetak dana nakon što je preuzeo službu u Hrvatskoj. Poklonio mu je repliku ikone Majke Božje Trsatske

Po uzoru na svetog Vida, krotkost neka bude pečat našeg kršćanskog svjedočanstva

Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj, nadbiskup Leopoldo Girelli predvodio je 15. lipnja misu na talijanskom jeziku u riječkoj katedrali sv. Vida. Katedralu su ispunili mahom vjernici talijanske manjine, koji su došli proslaviti sv. Vida, zaštitnika grada Rijeke i nadbiskupije. Uz nuncija misu su suslavili riječki nadbiskup Mate Uzinić, generalni vikar Mario Tomljanović, vikar za pastoral Mario Gerić te rektor katedrale Ivan Stošić.

Nuncij je u propovijedi uputio poruku vjere, pomirenja i mira. „Današnji spomen na sv. Vida poziv je koji nas potiče da se ne prepustimo nasilju našega vremena. I danas možemo tvrditi da ondje gdje se činilo da mržnja prožima svaki aspekt života, mučenici poput svetog Vida, kao odvažni sluge evanđelja i hrabri svjedoci vjere, očito dokazuju da je ljubav jača od mržnje i od smrti“, rekao je nuncij dodavši da je svjedočanstvo sv. Vida nenaoružano i proročansko. „Krajnja je žrtva svetog Vida proročanska jer je glas istine protiv nepravde, poruka ljubavi protiv mržnje, proročanstvo pobjede dobra nad zlim i nada u besmrtnost.“

Kao njegovu glavnu karakteristiku mučenika za vjeru istaknuo je krotkost. „U biblijskom jeziku krotkost ne označava slabost ili podložnost nego snagu vlastitog uvjerenja, vlastite vjere, koja se utjelovljuje u oprost, u ljubavi, u darivanju samoga sebe.“ Pozvao je okupljene da se snagom vjere utječu njegovu zagovoru te da budu ponosni na tako velikog zaštitnika na nebu. „Po uzoru na svetog Vida, budimo hrabri i autentični svjedoci evanđelja. Krotkost neka bude pečat, karakteristika našeg kršćanskog svjedočanstva, kako bi svaki čovjek bio poštovan i voljen u svom dostojanstvu“, zaključio je nuncij Girelli.

Nunciju su na početku mise dobrodošlicu poželjela djeca Osnovne škole Dolac, u kojoj se nastava odvija na talijanskom jeziku, a na kraju su mu uručili i poklon. Na kraju mise nuncija je pozdravio i nadbiskup Uzinić, zahvalivši mu što svojom prisutnošću potvrđuje povezanost mjesne Crkve s Petrovim nasljednikom. Svetkovinu sv. Vida čestitao je i svima okupljenima, posebno vjernicima talijanskog govornog područja. „Sinoć, na svečanoj večernjoj, rekao sam da je sa svetim Vidom svijet postao bolji. Tako i za nas, koji ga slavimo kao svoga zaštitnika, proizlazi zadaća da, slijedeći njegov primjer i potpomognuti njegovim zagovorom, pridonosimo tome da naš grad, naša zajednica, naša nadbiskupija i cijeli svijet postaju sve više mjesta dobra, zajedništva i mira.“

Okupljenima su se obratili i predstavnici Zajednice Talijana Franco Papetti kao predsjednik Udruge Talijana iz Rijeke u svijetu, te Enea Dessardo, predsjednik Zajednice Talijana u Rijeci. Oboje su potvrdili važnost zajedništva i pročišćavanja povijesnih rana, što je i bila jedna od tema jubilejske proslave 100. obljetnice uspostave biskupijskog sjedišta u Rijeci, tada pod talijanskom upravom.

Cjelodnevno klanjanje

BUDIMO ISUSOVI UČENICI, NE SAMO SLJEDBENICI

Jutarnjom misom u riječkoj katedrali sv. Vida u ponedjeljak 8. lipnja započeo je liturgijski program pripreme za proslavu svetkovine zaštitnika katedrale, Riječke nadbiskupije i grada Rijeke. Nakon mise, koju je predvodio nadbiskup Mate Uzinić, uslijedilo je cjelodnevno klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom.

U molitvi pred Presvetim nadbiskup se nadovezao na propovijed u kojoj je pozvao okupljene da postanu istinski Isusovi učenici, ne samo sljedbenici. „Oprosti nam, Isuse, za one trenutke kada smo bili samo tvoji sljedbenici, mašući zastavama pripadnosti tebi, ali ne živeći tako da nasljedujemo tvoje evanđelje, tvoju logiku blaženstava u Govoru na gori. Ali prošlost ne možemo promijeniti, imamo sadašnjost i budućnost. Pomozi nam da te nasljedujemo u praštanju, služenju, ljubavi i brizi za svakoga čovjeka“, poručio je nadbiskup u uvodnoj molitvi kojom je započelo cjelodnevno klanjanje u katedrali.

U propovijedi na misi, potaknut pročitanim evanđeljem, nadbiskup Uzinić pozvao je okupljene da nasljeduju Isusove smjernice iz Govora na gori. „U tom govoru Isus nam iznosi samu srž Novog zavjeta, zakon evanđelja koji je ono po čemu će biti i jesu prepoznatljivi njegovi učenici.“ Nadbiskup je poruku evanđelja pronašao i u činjenici da je, prema Matejevju evanđelju, na gori bilo mnoštvo Isusovih sljedbenika, ali samo 4 učenika. „To nam poručuje da Isus uvijek ima puno sljedbenika, a jako malo učenika. Puno je nas koji smo postali njegovi sljedbenici na sakramentalan način, krštenjem i drugim sakramentima. Ali želimo li od sljedbenika postati učenici, trebamo se pitati koliko doista prihvaćamo to što Isus govori, ali i više, koliko smo tu logiku blaženstava koju Isus iznosi u svom Govoru na gori usvojili i prihvatili, živimo li u skladu s njom.“

Na misi su suslavili rektor katedrale Ivan Stošić, generalni vikar Mario Tomljanović i vikar za pastoral Mario Gerić.

Od ranih jutarnjih sati do navečer vjernici su dolazili u katedralu i u meditativnom ozračju, molili pred izloženim Presvetim Sakramentom. Klanjanje su animirali vjernici i svećenici iz župa Prvostolnog dekanata, a na kraju i Daria Ljevar s Odsjekom za pastoral osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju.

Cjelodnevno euharistijsko klanjanje završeno je duhovnim koncertom učenika i nastavnika Glazbene škole I. M. Ronjgova Rijeka, koji su pomno odabrali duhovne i meditativne skladbe poznatih skladatelja.

Intervju: zagrebački nadbiskup Dražen Kutleša

Foto: Kurti

Evandjelje ne smije biti oruđe podjele nego navještaj spasenja

Razgovarao: Danijel Delonga

Ako Crkva bude gradila kulturu susreta, ako bude spajala jasnoću vjere s poniznošću služenja, ako bude imala hrabrosti govoriti istinu bez tvrdoće i pokazivati milosrđe bez relativizma, tada neće biti dodatan čimbenik podjela nego istinski prostor susreta, ozdravljenja i pomirenja.

Ovogodišnja proslava svetkovine sv. Vida, zaštitnika Riječke nadbiskupije, katedrale i grada Rijeke, bit će ujedno i završna proslava riječkog jubileja, 100. obljetnice uspostave biskupijskog sjedišta u Rijeci. U ponedjeljak, 15. lipnja u 18:00 sati misu u riječkoj katedrali predvodi zagrebački nadbiskup i metropolit Dražen Kutleša, predsjednik HBK-a. Uoči proslave *Zvona* donose razgovor s njim, u kojem kao predsjednik HBK-a analizira stanje Crkve i društva u Hrvatskoj.

■ **Kao biskup porečki i pulski dvanaest ste godina djelovali unutar ove Riječke metropolije. Kako biste, i u okviru proslave 100 godina biskupije u Rijeci, izrekli identitet ovoga geografskoga prostora u vjerskom pogledu? Koje su prednosti i koji problemi Crkve na ovim područjima? Što biste, s obzirom na to, poručili našoj mjesnoj Crkvi na kraju proslave jubileja?**

Ovaj je prostor u vjerskom, kulturnom i povijesnom smislu osobit jer je stoljećima oblikovan susretima različitih tradicija, jezika, običaja i crkvenih iskustava, a ipak je sačuvao prepoznatljivu dubinu kršćanskog identiteta. Riječko i šire primorsko područje nosi u sebi otvorenost koja proizlazi i iz njegove zemljopisne upućenosti na more, na prolazak ljudi i ideja, ali i iz iskustva da se vjera ovdje nije živjela izolirano nego u stalnom dodiru s konkretnim životom, s radom, obitelji, iseljavanjem, susretima i kušnjama povijesti. Zato mislim da se identitet ovoga prostora ne može svesti samo na statistiku ili na površne dojmove. On se očituje u župama koje, unatoč izazovima vremena, još uvijek čuvaju živu pobožnost, u obiteljima koje prenose vjeru, u ljudima koji možda ne govore uvijek glasno o svojoj religioznosti, ali je žive u tišini, u poštovanju prema svetome, u odanosti Crkvi i u spremnosti na služenje.

Prednosti ovoga prostora vidim upravo u toj povezanosti vjere i stvarnoga života. Ovdje postoji snažan osjećaj mjesne pripadnosti, ali i određena širina pogleda. Mnogi su vjernici naučili živjeti svoju vjeru bez trijumfalizma, ali i bez srama. To je važno. Crkva na ovim područjima ima veliko bogatstvo u svećenicima, redovnicima, redovnicama i laicima, koji često bez velike vidljivosti i priznanja vjerno rade svoj posao: u župama, karitativnim djelima, odgoju djece i mladih, kulturnim inicijativama, radu s obiteljima, bolesnicima i starijima. Takva je vjernost temelj na kojem se može graditi i u budućnosti. Tu su i brojna marijanska i pučka pobožna mjesta, kao i duboko ukorijenjen osjećaj za liturgiju, blagdane i zajedničko slavlje, što nikako ne treba podcijeniti. Ponekad se u javnosti stječe dojam da je vjera posve potisnuta, ali stvarnost je ipak složenija i, rekao bih, ohrabrujuća više nego što se na prvi pogled čini.

Jasno, bilo bi neodgovorno zanemariti teškoće. Sekularizacija je snažna i ovdje, možda katkad suptilnija nego drugdje, ali upravo zato razornija. Prirodna otvorenost ljudi ovoga kraja učinila ih je ranjivijima i pred izazovima sekularizacije. Dio ih se udaljio od redovitoga sakramentalnog života, kod mladih se osjeća rastresenost i nesigurnost, obiteljski ritam života postao

Društvo koje se navikne vikati umjesto razgovarati, etiketirati umjesto slušati i sumnjičiti umjesto tražiti istinu postupno slabi i gubi sposobnost zajedničkoga života. Crkva u takvom ozračju ne smije postati još jedan od mnoštva bučnih glasova. Njezina je zadaća biti mjesto razlučivanja, mjesto gdje se ne odustaje od istine, ali ni od milosrđa; mjesto gdje se rane ne produbljuju nego liječe; mjesto gdje i onaj koji se ne slaže može osjetiti da nije prezren kao osoba.

je zahtjevniji, a sve manje vremena ostaje za zajedništvo, molitvu i odgoj u vjeri. Iseljavanje je dodatno oslabilo mnoge sredine, osobito ondje gdje su obitelji raspršene, a stariji ostali sami. Ne treba zanemariti ni umor dijela crkvenih zajednica, kao ni činjenicu da duhovna zvanja nisu nešto što se podrazumijeva nego dar za koji treba moliti i za koji treba stvarati ozračje. Uz sve to, danas živimo u vremenu ubrzane komunikacije, snažnih ideoloških pritisaka i površnih prosudbi, pa ni crkveni prostor nije imun na zbunjenost, podjele i obeshrabrenost.

Ipak, ne mislim da je ispravno na sve to gledati crno ni govoriti kao da je pred nama samo opadanje. Kršćanska nada ne počiva na dojmu da je sve lako nego na uvjerenju da Gospodin vodi svoju Crkvu i onda kada prolazi kušnje. Jubilej stotinu godina biskupije nije samo spomen na prošlost ni prilika za sjećanje na vrijedne prethodnike nego i poziv da se prepozna ono što Duh Sveti i danas govori mjesnoj Crkvi. Treba zahvaliti za primljenu baštinu, ali ne živjeti samo od nje. Potrebna nam je vjernost koja nije ukočena nego je živa; tradicija koja nije muzejski predmet nego izvor nadahnuća; pastoral koji ne počiva samo na navici nego na obraćenju srca.

Jubileju nije cilj ostati samo lijepom uspomenom nego probuditi novo povjerenje: više međusobna slušanja, više zajedništva među svećenicima, redovnicima i vjernicima laicima, više hrabrosti za rad s mladima i obiteljima, više osjetljivosti za siromašne i ranjene te više pouzdanja da Bog i danas otvara putove ondje gdje se nama čini da ih nema. Čuvajmo ono što smo primili, ali budimo spremni ići naprijed, s poniznošću, radošću, vjerom i povjerenjem u Crkvu.

■ **Hrvatsko društvo posljednjih mjeseci zgroženo je snimkama nasilja prema stranim državljanima, surovim ubojstvima, reto-**

rikom pa i obračunima s onima koji misle drugačije... Jesmo li kao društvo krenuli nekim krivim smjerom ili se još uvijek možemo ograditi od toga tvrdnjom da se radi o pojedinačnim slučajevima?

Svaki oblik nasilja, nesnošljivosti i ponižavanja drugoga čovjeka treba jasno osuditi, osobito kada su pogođeni stranci, siromašni ili nezaštićeni. Katolički nauk polazi od dostojanstva svake ljudske osobe: čovjekovo se dostojanstvo ne mjeri po podrijetlu ili statusu nego po tome što je stvoren na sliku Božju. Zato je svako nasilje nad čovjekom, kao i govor koji raspiruje mržnju, duboko protivno evanđelju i zdravom društvenom razumu.

No ne bismo bili pravedni kada bismo iz pojedinih teških i bolnih događaja zaključili da je cijelo hrvatsko društvo krenulo u posve pogrešnom smjeru. Takve pojave treba ozbiljno shvatiti, istražiti njihove uzroke i na njih odgovorno odgovoriti, ali nije dobro stvarati dojam da je sve oko nas zahvaćeno mrakom. Neredi i incidenti se događaju, i to ne smijemo relativizirati, ali oni su ipak sporadični i ne opisuju cjelinu našega društva. U Hrvatskoj i dalje su u većini obitelji koje odgajaju za poštenje i poštovanje, prednjače primjeri blizine, solidarnosti, gostoljubivosti, pristojnosti i osjetljivosti za bližnjega.

Živimo u vremenu pojačanih napetosti, ubrzane komunikacije i medijske buke pa čovjek lako stekne dojam da su agresija i isključivost postale opće pravilo. Međutim, stvarnost je nijansirana. Potrebna je trezvenost: priznati problem, ali ne demonizirati cijelo društvo; zaštititi ugrožene, ali ne stvarati ozračje opće beznadnosti. Crkva tu može pomoći prije svega odgojem savjesti, promicanjem poštovanja, samokontrole i odgovornosti za izgovorenu riječ.

Zato bih rekao: nije baš tako crno kako se ponekad pretpostavlja u samom pitanju, ali ima razloga za budnost i ozbiljnost. Ono što se dogodilo treba osuditi, prema žrtvama pokazati blizinu i solidarnost, a istodobno sačuvati povjerenje da naše društvo još uvijek ima moralne i duhovne snage oduprijeti se takvim pojavama. Važno je pred zlom ne zatvarati oči, ali i ne dopustiti mu da definira naš društveni identitet.

■ **Papa Lav u središte svojih nastupa stavlja potrebu za mirom, dijalogom i jedinstvom Crkve i društva. Hrvatsko društvo pritom djeluje sve polariziranije – politički, ideološki, pa i unutar samog crkvenog prostora. Što Crkva može učiniti, odnosno kako komunicirati evanđelje, a da pritom ne postane dodatni čimbenik podjela nego prostor susreta i pomirenja?**

Crkva ne smije postati produžetak bilo koje političke, ideološke ili interesne logike nego mora ostati prostor u kojem se čovjek može osjetiti saslušanim, poštovanim i pozvanim na istinu koja se živi u ljubavi. Evanđelje po svojoj naravi nije oruđe podjele nego navještaj spasenja, poziv na obraćenje i na obnovu odnosa s Bogom i s bližnjim. To, naravno, ne znači da će navještaj evanđelja uvijek svima biti ugodan ili da će ukloniti sve napetosti. Istina ponekad izaziva otpor. Ali postoji velika razlika između vjernoga naviještanja koje čovjeka poziva na dobro i načina komunikacije koji dodatno raspiruje podjele, vrijeđa, etiketira ili hrani mentalitet tabora.

U vremenu kada je društvo, pa i crkveni prostor, opterećeno polarizacijama, vrlo je važno da Crkva ne govori tonom nadmetanja nego tonom svjedočanstva. To znači da mora jasno izreći svoje uvjerenje o dostojanstvu ljudske osobe, o važnosti istine, o svetosti života,

Živimo u vremenu pojačanih napetosti, ubrzane komunikacije i medijske buke pa čovjek lako stekne dojam da su agresija i isključivost postale opće pravilo. Međutim, stvarnost je nijansiranija. Potrebna je trezvenost: priznati problem, ali ne demonizirati cijelo društvo; zaštititi ugrožene, ali ne stvarati ozračje opće beznadnosti. Važno je pred zlom ne zatvarati oči, ali i ne dopustiti da definira naš društveni identitet.

o obitelji, o miru i pravедnosti, ali bez agresivnosti, bez prijezira prema onima koji misle drugačije i bez potrebe da se svakoga tko postavi pitanje odmah svrstava među protivnike. Mislim da ljudi danas vrlo brzo prepoznaju kada netko govori iz duha služenja, a kada iz duha obračuna. Ako Crkva želi biti prostor susreta, onda mora njegovati jezik koji je jasan, ali ne grub; dosljedan, ali ne isključiv; hrabar, ali ne samodostatan.

Papa Lav XIV. u enciklici *Magnifica humanitas* snažno ističe da je u vremenu tehnoloških promjena, društvenih napetosti i novih oblika otuđenja potrebno iznova staviti u središte ljudsko dostojanstvo, istinu, dijalog i mir. To je vrlo važno i za naše okolnosti. Društvo koje se navikne vikati umjesto razgovarati, etiketirati umjesto slušati i sumnjčiti umjesto tražiti istinu, postupno slabi i gubi sposobnost zajedničkoga života. Crkva u takvom ozračju ne smije postati još jedan od mnoštva bučnih glasova. Njezina je zadaća biti mjesto razlučivanja, mjesto gdje se ne odustaje od istine, ali ni od milosrđa; mjesto gdje se rane ne produbljuju nego liječe; mjesto gdje i onaj koji se ne slaže može osjetiti da nije prezren kao osoba.

Konkretno, to znači nekoliko stvari. Prvo, Crkva treba više slušati. Slušati ne znači odreći se istine nego ozbiljno uzeti iskustvo, pitanja i rane ljudi. Mnogi su danas umorni od govora koji ne dotiče njihov stvarni život. Drugo, treba razlikovati osobu od stava. S određenim idejama možemo se ne slagati pa ponekad i izraziti takvo neslaganje. No nije dopušteno ponižavati osobu u njezinu neotuđivu dostojanstvu. Treće, potrebno je da unutar samoga crkvenog prostora bude više uzajamna poštovanja, manje brzih osuda i manje sumnjičenja. Ako u Crkvi jedni drugima ne pristupamo kao braća i sestre, teško ćemo društvu vjerodostojno govoriti o pomirenju.

I četvrto, važan je primjer. Ljudi više vjeruju onome što vide nego onome što čuju. Zajednica koja stvarno živi praštanje, blizinu, skrb za slabe i poštovanje različitih ljudi postaje uvjerljivija od bilo koje polemike.

U tom smislu mislim da Crkva u Hrvatskoj može mnogo učiniti ako ostane vjerna svom poslanju i ne prepusti se logici trenutnih sukoba. Njezina riječ treba biti trezvena, mirna i odgovorna; njezina prisutnost blizu ljudima; njezin pastoral usmjeren na izgradnju osoba i zajednica koje znaju nositi razlike bez mržnje. Ne možemo ukloniti sve društvene podjele, ali možemo spriječiti da postanu nepremostive. Ako Crkva bude gradila kulturu susreta, ako bude spajala jasnoću vjere s poniznošću služenja, ako bude imala hrabrosti govoriti istinu bez tvrdog i pokazivati milosrđe bez relativizma, tada neće biti dodatni čimbenik podjela, nego istinski prostor susreta, ozdravljenja i pomirenja.

■ **U Hrvatskoj posljednjih godina sve češće stradavaju migranti, osobito na granicama i u rijekama. U mediteranskim zemljama pojedine mjesne Crkve aktivno organiziraju prihvata, zagovaraju humanitarne koridore i javno upozoravaju na tragedije migranata. Čini se da je glas Crkve u Hrvatskoj po tom pitanju relativno tih. S obzirom na to da Crkva zagovara svetost svakog ljudskog života, ne bi li naš angažman po tom pitanju trebao biti veći?**

Svetost ljudskoga života i dostojanstvo svake osobe temelj su kršćanskoga pogleda na svakog čovjeka. Posebno naglašavati to u odnosu na migrante znači polaziti od pretpostavke da je riječ o osobama drugoga reda. To nije točno. Crkva nije i ne može biti ravnodušna

prema ljudskoj patnji, osobito kada su u pitanju ljudi izloženi ratovima, siromaštvu, iskorištavanju i neizvjesnosti. Kada čovjek strada na granici, u rijeci ili na putu tražeći sigurnost i nadu, to za vjernika ne može biti samo politička tema nego prije svega pitanje savjesti i čovječnosti.

Istodobno, o ovoj temi treba govoriti razborito i cjelovito, bez pojednostavlivanja. Nije dobro zatvarati oči pred patnjom ljudi u pokretu, ali nije dobro ni svaku ozbiljnu raspravu o granicama, zakonitosti i sigurnosti unaprijed proglasiti neosjetljivošću. Kršćanski pogled ne ide putem slogana nego putem istine i milosrđa. Potrebno je spojiti osjetljivost za konkretnoga čovjeka s odgovornošću za opće dobro. Potrebno je raditi na tome da se hrvatski građani ne daju voditi ponekad i opravdanim osjećajima straha i ugroženosti. I takvi su osjećaji legitimni, ali nikada ne smiju prerasti u mržnju i nesnošljivost. Vjerujem da u Hrvatskoj do toga nije došlo i da neće doći jer smo narod koji želi slijediti Kristovu zapovijed ljubavi.

Mislim da je točnije reći da glas Crkve u Hrvatskoj po ovom pitanju nije toliko odsutan koliko je često tih i više izražen u konkretnim djelima nego u glasnim istupima. Postoji mnogo diskretne pomoći koju javnost ne vidi uvijek: pomoć župnih zajednica, redovničkih ustanova i karitativnih djelatnika koji pomažu hranom, odjećom, savjetom i ljudskom blizinom. Takvu pomoć ne bi bilo pošteno zanemariti. No jednako tako treba priznati da uvijek možemo učiniti više, i u karitativnom smislu i u jasnijem javnom podsjećanju na to da nitko tko trpi ne smije postati nevidljiv.

Zato bih rekao da naš angažman može i treba biti veći, ali u pravome smislu te riječi: više konkretne pomoći, više suradnje, više odgoja za osjetljivost i više spremnosti da se dostojanstvo čovjeka brani bez ideološke buke. Crkva ne tre-

ba govoriti glasno radi dojma, ali treba govoriti jasno kada je ugrožen čovjek. Kršćanski odgovor na migracije ne ide ni putem ravnodušnosti ni putem ideologije nego putem milosrđa, pravednosti i razboritosti.

■ **Sinodalnost i nakon pontifikata pape Franje ostaje jedno od ključnih usmjerenja Crkve. Još lani objavljene su Smjernice za provedbeno razdoblje Sinode 2025.–2028., a nedavno i dokument Prema skupštinama 2027.–2028.: faze, kriteriji i alati za pripremu. Kako pokrenuti Crkvu u Hrvatskoj i što Vi kao predsjednik HBK-a možete učiniti kako Sinoda ne bi ostala samo ideja nego postala stvarni pastoralni proces?**

Sinodalnost neće zaživjeti ako ostane samo pojam koji zvuči privlačno dok ga se razumijeva kao opoziciju hijerarhijskom ustroju Crkve ili dok ga se razumije kao administrativni pokus koji se spominje u dokumentima, a ne zahvaća stvarni život vjernika i crkvenih zajednica. Ona mora postati stil crkvenoga života, odnosno način na koji Crkva sluša, razlučuje, razgovara i zajedno traži putove vjernosti evanđelju. To ne znači ukidanje službi i odgovornosti nego dublje zajedništvo i stvarnije sudjelovanje svih, svakoga prema svome pozivu.

Smjernice za provedbenu etapu Sinode naglašavaju da cilj nije samo govoriti o sinodalnosti nego oblikovati konkretne prakse i strukture koje Crkva čine trajnije sinodalnom. Dokument *Prema skupštinama 2027. – 2028.: faze, kriteriji i alati za pripremu* dodatno pojašnjava kako se plodovi sinodskog puta trebaju prenositi između mjesnih Crkava i biskupskih konferencija. To pokazuje da se od Crkve ne očekuje tek formalno pozivanje na sinodalnost nego stvarni pastoralni hod u kojem se uči zajednički slušati Duha Svetoga.

Za Crkvu u Hrvatskoj to znači da ne trebamo krenuti od velikih riječi nego od konkretnih koraka. Prvi je obnova

kulture slušanja, a drugi ozbiljna formacija svećenika, redovnika, redovnica i laika. Sinodalnost traži duhovnu zrelost, poniznost i spremnost da se vlastite navike preispitaju u svjetlu evanđelja. Bez toga sve će ostati na razini sastanaka bez ploda.

Kao predsjednik HBK-a mogu poticati da se u biskupijama i župama osnaže savjetodavna i pastoralna tijela, da se u procese više uključe laici, mladi i obitelji te da se više njeguje zajedničko razlučivanje, a manje formalizam. Važno je i da sinodalnost ne ostane izdvojena tema nego da prožme redoviti pastoral. Ako je budemo gradili ozbiljno, postupno i u molitvi, ona neće biti teret nego prilika za duhovnu obnovu i zreliji crkveni život.

Jubileju nije cilj ostati samo lijepa uspomena nego probuditi novo povjerenje: više međusobna slušanja, više zajedništva među svećenicima, redovnicima i vjernicima laicima, više hrabrosti za rad s mladima i obiteljima, više osjetljivosti za siromašne i ranjene te više pouzdanja da Bog i danas otvara putove ondje gdje se nama čini da ih nema. Čuvajmo ono što smo primili, ali budimo spremni ići naprijed, s poniznošću, radošću, vjerom i povjerenjem u Crkvu.

■ **U više ste navrata govorili o potrebi vjerodostojnosti i transparentnosti Crkve. Kako to učiniti? Bi li jedan od načina bio i objavljivanje financijskih izvješća u kojima bi bilo vidljivo na što Crkva troši sredstva dobivena iz državnog proračuna?**

Vjerodostojnost i transparentnost ne postižu se samo izjavama nego dosljednim i odgovornim življenjem onoga što Crkva naviješta. To uključuje ozbiljno

upravljanje dobrima, jasne procedure, odgovornost u odlučivanju i spremnost na pojašnjenje kada se postavljaju opravdana pitanja. U tom smislu veća transparentnost može biti korisna i poželjna, uključujući i primjereno informiranje javnosti o sredstvima kojima Crkva raspolaže i o služenju koje se tim sredstvima ostvaruje. No pritom je važno izbjeći pojednostavljenja i dojam da se život Crkve može svesti samo na financijske kategorije. Crkva nije poduzeće, ali jest pozvana biti odgovorna i uredna u materijalnim stvarima, upravo zato da bi njezino poslanje bilo vjerodostojnije i jasnije.

■ **Sigurno je i vaša nova Facebook stranica jedan od koraka transparentnosti Crkve. Kakvi su planovi s tom stranicom? Koje su prednosti, a koje zamke treba izbjeći pri korištenju društvenih mreža i umjetne inteligencije, o kojoj je papa Lav XIV. nedavno objavio encikliku *Magnifica humanitas (Veličanstveno čovječanstvo)*?**

Ako se društvene mreže koriste razborito, one mogu biti vrijedan alat za blizinu, informiranje i jednostavniju komunikaciju s ljudima koji možda inače ne bi došli u doticaj s crkvenim sadržajem. One mogu pomoći transparentnosti, ali samo ako iza njih stoji istinit, odmjeran i odgovoran sadržaj. S druge strane, zamke društvenih mreža dobro su poznate: površnost, brzopletost, agresivan ton, potreba za samopromocijom i stvaranje privida dijaloga bez

stvarna susreta. Papa Lav XIV. u enciklici *Magnifica humanitas* upozorava na to da umjetna inteligencija može biti vrijedan alat, ali da traži budnost, odgovornost, transparentnost i zaštitu ljudskog dostojanstva. Zato i u digitalnom prostoru moramo ostati duboko ljudski: čuvati istinu, poštovati osobu, ne podlijevati manipulaciji i koristiti tehnologiju tako da služi čovjeku, a ne da njime upravlja. To vrijedi i za društvene mreže i za sve nove oblike umjetne inteligencije.

Znanstveni skup

Prošlost Crkve na prostoru Riječke nadbiskupije

Zahvalno pamteći i iskreno liječeći povijesne rane, riječka Crkva želi hrabro nastaviti svoje poslanje i biti misionarska i sinodalna Crkva otvorenih vrata, mostova, dijaloga, služenja i nade. Današnjim znanstvenim skupom želimo nastaviti u tom duhu“, rekao je riječki nadbiskup Mate Uzinić otvarajući 10. lipnja Znanstveni skup „Prošlost Crkve na prostoru Riječke nadbiskupije“.

Riječka nadbiskupija, Metropolitanski pastoralni institut i Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU-a okupili su znanstvenike u nadbiskupskom domu u Rijeci povodom 100. godišnjice uspostave biskupijskoga sjedišta u Rijeci. Skup su otvorili nadbiskup Uzinić i akademkinja Silvana Vranić, voditeljica Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU-a u Rijeci s područnom jedinicom u Puli.

Na skupu su sudjelovali povjesničari, pravници, povjesničari umjetnosti, filolozi i teolozi ne samo iz Hrvatske već i iz Slovenije i Italije. Ukupno njih 18.

SURADNJA SVEĆENIKA I ZNANSTVENIKA

Akademkinja Silvana Vranić, kao jedan od suorganizatora skupa, podsjetila je kako postoji više poveznica između Riječke nadbiskupije i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te pritom istaknula tri osobe: Franjo Rački, prvi predsjednik HAZU-a, svećenik i povjesničar rodom iz Fužina; Makso Pelosa, svećenik i crkveni povjesničar rodom iz Velih Muna; te fra Emanuel Hoško, trsatski franjevac i povjesničar koji je blisko surađivao s akademikom Petrom Strčićem.

Jedan od organizatora uime Riječke nadbiskupije, povjesničar Marko Medved zahvalio je i Matropolitanskom pastoralnom institutu te moderirao znanstvenim skupom. Istaknuo je kako skup koji je potaknut jubilejom 100. obljetnice uspostave Riječke biskupije, zahvaća puno šire područje i puno dublje u prošlost, zahvaća povijest Crkve na području današnje Riječke nadbiskupije. Interdisciplinarni susret znanstvenika ponudio je brojne zanimljivosti, promatrajući zajedničku temu pod različitim vidovima. Otvorio je i mnoga pitanja, zbog nedostatka izvora i dokumenata srednjovjekovne prošlosti, a posebno su zanimljiva bila ona koja

se tiču riječke katedrale i predaje o Čudotvornom raspelu.

INTERDISCIPLINARNI PRISTUP ZAJEDNIČKOJ TEMI

Skup je predavanjem otvorio Budislav Vukas, govoreći o povijesti Rijeke iz konteksta međunarodnog prava i ugovora između velikih sila, koji su uvelike utjecali na sudbinu stanovnika i organizaciju partikularne Crkve. U uvodnoj digresiji predavanje je posvetio pokojnom vološčanskom župniku Josipu Šimcu, kojega pamti po stalnim pozivima na dijalog i suradnju s talijanskom manjinom i drugim manjinskim zajednicama na području Rijeke i Liburnije.

Silvana Vranić o jezičnim značajkama molitava Velikoga tjedna i Vazmenoga trodnevlja u kraljevičkom latiničnom misalu iz 1812. te Željko Bartulović o državnopravnom položaju Rijeke 1918. - 1926.

Marina Vicelja Matijašić i Mario Pintarić predstavili su prošlost riječke katedrale sv. Vida i Čudotvornog raspela. Videovozom iz Pise se javio svećenik Severino Dianich, posljednji živi svjedok egzodusa talijanskih svećenika iz Rijeke nakon Drugog svjetskog rata. Njegovo je svjedočanstvo sažeto u snažnu poruku: „Moramo se odmaknuti od nacionalizama koji su pokrenuli dva svjetska rata.“

Marijan Bradanović i Julija Lozzi Barković govorili su o sakralnoj arhitekturi, Ozren Kosanović o augustinskom samostanu sv. Jeronima, Marino Martinčević o Zbornom kaptolu Uznesenja Marijina, a Tomislav Galović i Vito Spetić o pavlinima u Vinodolu. Daniel Patafta predstavio je djelovanje kapucina Jeronima Dragutina Tomca, a Elvis Orbančić životni put isusovca Franje Ksavera Rovisa. Videovozom se javio i Nikola Vranješ, govoreći o pastoralnim poticajima riječkog jubileja. Skup je predavanjem zaključio Marko Medved, objašnjavajući povijesne razloge, kontekst i posljedice uspostave Riječke biskupije 1925. godine.

PROČIŠĆENI POGLED PREMA BUDUĆNOSTI

Nadbiskup Uzinić na početku je susreta istaknuo kako godina u kojoj je slavljen riječki jubilej, sjećanjem na prošlost pročišćeni pogled usmjerava prema budućnosti. Podsjetio je na najvažnije događaje kojima je u proteklih godinu dana obilježen jubilej koji je započeo prošlogodišnjom proslavom svetog Vida, zaštitnika nadbiskupije, koju je predvodio predsjednik Talijanske biskupske konferencije, nadbiskup Bologne, kardinal Matteo Zuppi. Jubilejska godina Riječke nadbiskupije završit će 15. lipnja, kada će središnje euharistijsko slavlje proslave zaštitnika Rijeke predvoditi predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, zagrebački nadbiskup Dražen Kutleša.

Jubilej je bio obilježen i hodočašćima, kako u riječku katedralu, koja je bila mjesto jubilejskog oprosta, tako i sudjelovanjem na Nacionalnom hodočašću u Rim. Ono je uključivalo i susrete sa zajednicama i pojedincima u Pisi i Arezzu, s onima koji su zbog povijesnih neprilika morali napustiti Rijeku i tadašnju biskupiju. „Ti su susreti bili dio našeg pročišćenog pamćenja. U njega smo u svojem jubilejskom hodu željeli uključiti i druge žrtve našeg povijesnog stradanja. Jedan od plodova tog nastojanja jest i kauza Riječkih mučenika.“

Nadbiskup je podsjetio i na bogat kulturno-znanstveni program kojim je obilježen jubilej, u kojem posebno mjesto zauzima svečana akademija povodom 100. obljetnice Riječke nadbiskupije održana u Hrvatskom narodnom kazalištu Ivana pl. Zajca. S te su akademije, s pogledom na prošlost, odaslane temeljne poruke koje otvaraju perspektivu za budućnost riječke Crkve. Proslava 100. obljetnice tako nije bila samo povijesni jubilej nego i duhovni i pastoralni poziv.

Smjernice za provedbu Sinode o sinodalnosti

Katoličku Crkvu do 2028. očekuju četiri ključne faze

Završna faza, naslovljena „Slaviti“, kulminirat će skupštinom u Vatikanu u listopadu 2028., na kojoj će se okupiti predstavnici cijele Crkve, zajedno sa Svetim Ocem, kako bi razlučili plodove prijašnjeg puta.

Generalno tajništvo Sinode objavilo je u svibnju novi dokument kojim se određuju naredni koraci provedbe Sinode o sinodalnosti do završne skupštine koja će se održati u Vatikanu u listopadu 2028. godine. Dokument naslovljen „Prema skupštinama 2027.–2028.: faze, kriteriji i alati za pripremu“, donosi kalendar, metodologiju i kriterije za mjesne Crkve, biskupske konferencije i kontinentalne crkvene strukture. Cjelokupni proces bit će vođen jednim zajedničkim pitanjem: koje konkretne oblike misionarske sinodalne Crkve i koje nove putove sinodalnosti zajednice danas prepoznaju kao plodove sinodskog hoda?

ČETIRI ETAPE SINODSKOG PUTA

Put prema završnoj skupštini odvijat će se tijekom četiri uzastopne faze, od kojih će svaka završiti odgovarajućom skupštinom. Prva faza nosi naziv „Sjećati se“ i održat će se tijekom prve polovice 2027. godine. Biskupijske i eparhijske skupštine u tom će razdoblju vrednovati vlastitu provedbu Završnog dokumenta Sinode te pripremiti završno izvješće kao i pismo upućeno drugim Crkvama. U drugoj polovici 2027. slijedi faza naziva „Tumačiti“, ti-

jekom koje će nacionalne i regionalne biskupske konferencije izraditi teološko-pastoralna izvješća i razmijeniti iskustva s drugim mjesnim Crkvama. Treća etapa, pod nazivom „Usmjeravati“, predviđena je za prva četiri mjeseca 2028. godine. U toj etapi će kontinentalne skupštine formulirati zajedničke prioritete i smjernice za budućnost. Završna faza, naslovljena

RAZMJENA ISKUSTAVA MEĐU CRKVAMA

U dokumentu se naglašava da cilj procesa nije novo savjetovanje ni dodatno administrativno opterećenje, nego promišljanje o već proživljenom iskustvu sinodskog hoda. Poseban naglasak stavljen je na „razmjenu darova“ među Crkvama, pri čemu će svaka zajednica

podijeliti vlastita iskustva, uspjehe i izazove. Na mjesnoj i nacionalnoj razini skupštine će pripremati izvješća i pisma drugim Crkvama, dok će kontinentalne skupštine izraditi izvješće koje će poslužiti kao temelj za izradu radnog dokumenta (*Instrumentum laboris*) za skupštinu 2028. godine. Rokovi za dostavu materijala Generalnom tajništvu Sinode su 30. lipnja 2027. za biskupijsku fazu, 31. prosinca 2027. za nacionalnu fazu te 30. travnja 2028. za kontinentalnu fazu.

Glavni tajnik Sinode Mario Grech istaknuo je kako predloženi proces nije nova obveza za mjesne Crkve, nego prilika za zajedničko razlučivanje i zahvalnost. „Skupštine nisu sociološko istraživanje, proces odlučivanja ni tehnička evaluacija. One su duboko crkveno i duhovno iskustvo razlučivanja koje treba pomoći da sinodalnost sve više postane redoviti stil crkvenog života u službi poslanja“, poručio je kardinal Grech.

Dokument donosi smjernice za sastav skupština. Predviđena je zastupljenost muškaraca i žena, različitih generacija, prezbitera, dakona, redovnika i redovnica, članova crkvenih pokreta, kao i osoba koje se nalaze na društvenim ili crkvenim marginama. Prema potrebi mogu sudjelovati i predstavnici drugih kršćanskih zajednica te drugih religija. Kao temeljna metoda rada ponovno se preporučuje „razgovor u Duhu“, pristup koji je obilježio dosadašnji sinodski proces.

„Slaviti“, kulminirati će skupštinom u Vatikanu u listopadu 2028., na kojoj će se okupiti predstavnici cijele Crkve zajedno sa Svetim Ocem, kako bi razlučili plodove prijašnjeg puta.

NAGLASAK NA UKLJUČIVOSTI I RAZGOVORU U DUHU

Dokument također donosi smjernice za sastav skupština. Predviđena je zastupljenost muškaraca i žena, različitih generacija, prezbitera, đakona, redovnika i redovnica, članova crkvenih pokreta, kao i osoba koje se nalaze na društvenim ili crkvenim marginama. Prema potrebi mogu sudjelovati i predstavnici drugih kršćanskih zajednica te drugih religija. Kao temeljna metoda rada ponovno se preporučuje „razgovor u Duhu“, pristup koji je obilježio dosadašnji sinodski proces.

Objavljene smjernice dio su provedbene faze Sinode o sinodalnosti, koja slijedi nakon savjetovanja Božjeg naroda i dvaju zasjedanja XVI. Redovne opće skupštine Biskupske sinode održanih 2023. i 2024. godine. Proces je pokrenuo papa Franjo predajom Završnog dokumenta Sinode, a nastavio ga je i potvrdio papa Lav XIV. Generalno tajništvo Sinode najavilo je da će tijekom provedbene faze objavljivati dodatne radne materijale te organizirati tečajeve formacije kako bi pružilo podršku mjesnim Crkvama u provedbi sinodskih smjernica.

TEČAJEVI FORMACIJE

Centar Evangelii Gaudium (CEG) Sveučilišnog instituta Sophia u Italiji, u suradnji s Generalnim tajništvom Sinode već nekoliko godina, od studenog do travnja, organizira međunarodne mrežne tečajeve formacije o sinodalnosti pod nazivom „Praksa za sinodalnu Crkvu“. Tečaj je namijenjen širokom krugu sudionika: laicima, svećenicima, redovnicima i redovnicama, članovima crkvenih pokreta i udruga, pastoralnim djelatnicima te svima koji žele aktivno pridonositi izgradnji sinodalne Crkve. Dosadašnja izdanja okupila su polaznike iz brojnih zemalja svijeta, od Filipina i Kanade do Južne Afrike i Švedske, stvarajući međunarodnu mrežu razmjene iskustava i dobrih praksi.

Nastava se održava online na talijanskom jeziku uz simultani prijevod na engleski, portugalski i španjolski jezik. Svako predavanje uključuje mogućnost međusobne razmjene iskustava među polaznicima. Sudionici imaju mogućnost upoznati nove modele i pristupe sinodalnoj praksi te steći praktične alate za njezinu provedbu. Posebna je pozornost posvećena metodama facilitacije, izvještavanja, evaluacije i provjere, kao i razmjeni dobrih praksi. Tečajem se želi pomoći sudionicima da sinodalnost ne promatraju kao tehniku ili organizacijski model nego kao iskustvo zajedničkog hoda, otvorenosti prema drugima i osluškivanja Duha Svetoga. Više o ovoj ponudi moguće je pročitati na: <https://www.sophiauniversity.org/it/news/corso-ceg-prassi-chiesa-sinodale-2025-2026/>

OBJAVA ZAVRŠNIH IZVJEŠĆA SINODALNIH STUDIJSKIH SKUPINA

Većina studijskih skupina Sinode o sinodalnosti od ožujka do svibnja ove godine predala je svoja završna izvješća papi Lavu XIV. Kardinal Mario Grech, glavni tajnik Sinode, podsjeća da „završna izvješća treba shvatiti kao radne dokumente, polazišnu, a ne završnu točku. No iako su to radni dokumenti, oni već sadrže dragocjene smjernice kojima se mjesne Crkve i različite crkvene stvarnosti mogu nadahnjivati već sada.“

Papa Franjo je 14. ožujka 2024., u kontekstu Sinode o sinodalnosti, ustanovio deset studijskih skupina kako bi izradile mišljenja i prijedloge o pitanjima koja su se pojavila tijekom sinodskog zasjedanja. Većina je skupina od ožujka do svibnja 2026. papi Lavu XIV. predala svoja završna izvješća. Ta su izvješća plod složena procesa koji je uključivao slušanje različitih stručnjaka, analizu doprinosa, akademska istraživanja te dijalog s biskupskim konferencijama i katoličkim sveučilištima.

Sam Papa odredio je da se ti dokumenti, kako budu predavani Glavnom tajništvu Sinode, postupno objavljuju u „duhu transparentnosti“. Tajništvo Sinode u priopćenju je objasnilo da su predajom izvješća studijske skupine završile povjereni im mandat te ih se stoga može smatrati raspuštenima. Kardinal Mario Grech, glavni tajnik Sinode, podsjeća da „završna izvješća treba shvatiti kao radne dokumente, polazišnu, a ne završnu točku. No iako su to radni dokumenti, oni već sadrže dragocjene smjernice kojima se mjesne Crkve i različite crkvene stvarnosti mogu nadahnjivati već sada.“

Polazeći od tih izvješća, Papa je od nadležnih dikasterija i Glavnog tajništva Sinode zatražio da izrade „operativne prijedloge“, uz obrazloženje donesenih odluka i navođenje „onoga što eventualno nije prihvaćeno“, kako bi se sadržaji proizašli iz rada skupina pretočili u smjernice, odluke i procese u duhu „sinodalne dinamike“. Tako oblikovani operativni prijedlozi bit će predstavljani Papi, koji će ih razmotriti kako bi ih mogao odobriti.

Za objavljena izvješća u zagradama navodimo datum objave:

• **Skupina 1** – Neki aspekti odnosa između istočnih Crkava i Latinske Crkve

- **Skupina 2** – Slušati vapaj siromašnih i Zemlje (24. ožujka 2026.)
- **Skupina 3** – Poslanje u digitalnom okruženju (3. ožujka 2026.)
- **Skupina 4** – Revizija *Ratio Fundamentalitatis Institutionis Sacerdotalis* (3. ožujka 2026.)
- **Skupina 5** – Sudjelovanje žena u životu i upravljanju Crkvom (10. ožujka 2026.)
- **Skupina 6** – Revizija dokumenata o odnosima između biskupa, posvećenog života i crkvenih udruženja, u sinodalnoj i misionarskoj perspektivi
- **Skupina 7** – Neki aspekti lika i službe biskupa (5. svibnja 2026. – prvi dio)
- **Skupina 8** – Uloga papinskih predstavnika u misionarskoj sinodalnoj perspektivi
- **Skupina 9** – Sinodalni teološki i metodološki kriteriji za zajedničko razlučivanje novih doktrinarnih, pastoralnih i etičkih pitanja (5. svibnja 2026.)
- **Skupina 10** – Prihvaćanje plodova ekumenskog hoda u crkvenoj praksi
- **Izvjeshće** Komisije za kanonsko pravo
- **Povjerenstvo** SCEAM-a (*Symposium of Episcopal Conferences of Africa and Madagascar* – Simpozij biskupskih konferencija Afrike i Madagaskara) o temi Pastoralni izazov poligamije (24. ožujka 2026.).

Dosad objavljeni dokumenti dostupni su na portalu <https://www.synod.va/it/il-processo-sinodale/>. Zvona su na svome portalu prevela neka od tih izvješća, a planiramo i dalje djelovati na boljem informiranju vjernika oko izgradnje sinodalnosti.

Globalno zatopljenje i zdravlje

Posljedice globalnog zatopljenja već cijeli svijet osjeća u ekstremnim vremenskim prilikama, češćim i intenzivnijim toplinskim valovima, jakim sušama ili pak obilnim kišama. Tako globalno zatopljenje postaje jedan od najvećih izazova 21. stoljeća.

Priredio: Ivan Host

Ljeta nam postaju sve toplija. I dok je prije temperatura u Hrvatskom primorju tek ponekad prelazila 30 stupnjeva Celzijusa, sada to ljeti postaje pravilo. Ali ne samo kod nas nego i u čitavom svijetu sve je toplije – došlo je do globalnog zatopljenja. Radi se o dugoročnom porastu prosječne temperature na Zemlji uzrokovanom povećanom koncentracijom stakleničkih plinova u atmosferi. Posljedice globalnog zatopljenja već cijeli svijet osjeća u ekstremnim vremenskim prilikama, češćim i intenzivnijim toplinskim valovima, jakim sušama ili pak obilnim kišama. Tako globalno zatopljenje postaje jedan od najvećih izazova 21. stoljeća. Iako se klimatske promjene često promatraju preko njihova utjecaja na okoliš, gospodarstvo i ekosustave, sve je jasnije da one predstavljaju i ozbiljan problem za zdravlje čovjeka.

Dugoročna promjena klime

Klimatske promjene predstavljaju složen proces koji obuhvaća dugoročne promjene u atmosferi, u morima i u kopnenim sustavima. Kako bismo razumjeli što su klimatske promjene, važno je razlikovati vrijeme od klime. Vrijeme označava kratkoročne atmosferske pojave poput temperature, oborina i vjetera, dok klima predstavlja prosječne vremenske uvjete na određenom području tijekom dužeg vremenskog razdoblja, najčešće vremenskog razdoblja od nekoliko desetljeća.

Više od ekološkog problema

Zemlja je, istina, oduvijek prolazila prirodne klimatske cikluse, uključujući izmjenu ledenih doba s toplijim razdobljima, no suvremene se klimatske promjene odvijaju znatno brže nego u prošlosti. To se povezuje prije svega

s povećanom koncentracijom stakleničkih plinova u atmosferi. Jedna od najočitijih posljedica klimatskih promjena jest porast prosječne temperature – globalno zatopljenje.

Jedan od najvidljivijih učinaka globalnog zatopljenja jest porast učestalosti i intenziteta toplinskih valova. Visoke temperature mogu ozbiljno ugroziti ljudsko zdravlje, osobito kod starijih osoba i kroničnih bolesnika. Tijekom toplinskih valova organizam se teže hladi, što može dovesti do dehidracije, smanjenja koncentracije, iscrpljenosti i toplinskog udara.

Toplinski udar predstavlja opasno hitno medicinsko stanje. Osobe koje bo-

maraca koji mogu prenositi bolesti. Daljnje zagrijavanje klime moglo bi omogućiti širenje ovih organizama na još veća područja, sve više prema sjeveru.

Klimatske promjene utječu na poljoprivrednu proizvodnju sušama, toplinskim valovima, poplavama i promjenama u rasporedu oborina. To ima za posljedicu smanjenje prinosa usjeva i može dovesti do nestašice hrane. Istodobno klimatske promjene mogu utjecati na hranidbenu vrijednost pojedinih usjeva, smanjujući sadržaj važnih minerala i vitamina. Sigurnost hrane ugrožena je i povećanim razmnožavanjem bakterija u toplijim uvjetima. Više temperature olakšavaju kvarenje hrane te povećavaju rizik od infekcija probavnog sustava. Zbog toga su potrebne dodatne mjere kontrole i očuvanja sigurnosti prehrambenih namirnica.

Smanjiti utjecaj na zdravlje

Klimatske promjene ne mogu se zaustaviti preko noći. No postoje mjere koje mogu smanjiti njihov utjecaj na zdravlje ljudi. Tijekom toplinskih valova preporučuje se izbjegavanje boravka na izravnom suncu, a preporučuje se boravak u umjerenom rashlađenim prostorijama kao i unos dovoljne količine tekućine. Važno je pratiti kvalitetu zraka i ograničiti aktivnosti na otvorenom kada je onečišćenje visoko. Za zaštitu od bolesti koje prenose komarci i krpelji preporučuje se korištenje zaštitne odjeće i sredstava protiv uboda insekata.

Na široj društvenoj razini potrebno je ulagati u zelene površine, održive izvore energije, sustave ranog upozoravanja na ekstremne vremenske uvjete i jačanje zdravstvenog sustava. Edukacija pučanstva također ima važnu ulogu u smanjenju zdravstvenih rizika povezanih s klimatskim promjenama. Borba protiv globalnog zatopljenja zato nije samo pitanje zaštite prirode nego i ulaganje u zdravlje. Pravodobne mjere prilagodbe i smanjenja onečišćenja prirode mogu pomoći u očuvanju zdravlja ljudi i stvaranju sigurnijeg i održivijeg svijeta.

Globalno zatopljenje predstavlja puno više od ekološkog problema. Njegovi učinci osjećaju se u gotovo svim aspektima ljudskoga zdravlja – od povećana rizika od toplinskog udara i respiratornih bolesti do širenja zaraznih bolesti i narušavanja psihičkog zdravlja. Klimatske promjene utječu na kvalitetu zraka, dostupnost hrane i vode te sigurnost životnog okruženja.

ljuju od srčanih i plućnih bolesti posebno su osjetljive jer visoke temperature dodatno opterećuju njihov organizam. Osim izravnih zdravstvenih posljedica, ekstremne vrućine mogu smanjiti radnu sposobnost i negativno utjecati na kvalitetu života.

Toplinski valovi

Globalno zatopljenje povezano je i s pogoršanjem kvalitete zraka. To utječe na čitav organizam, a posebno može pogoršati tegobe kod osoba koje boluju od astme, kroničnog bronhitisa i drugih plućnih bolesti. Promjene temperature i količine oborina utječu na životni ciklus mnogih organizama koji prenose bolesti. Komarci, krpelji i drugi prijenosnici mogu se širiti na nova područja, koja su ranije bila prehladna za njihov opstanak. U Europi se posljednjih godina bilježi povećana prisutnost određenih vrsta ko-

MAKLENSKA JAMA

Geološki fenomeni Gorskoga kotara veoma su izazovni speleolozima.

Piše: Karmen Delač-Petković

Gorski kotar ima vapnenačku podlogu, a u skladu s tim i vapnenačke pojavne oblike: vrtače, škrape, jame, pećine, ledenice, ponornice... Kraška područja nisu pogodna za zemljoradnju, zemlja je teška i slabo rodna, ali ljudi moraju od nečega živjeti pa su onda nastojali uzgojiti bar ono što su „tanka zemlja” i oštra goranska klima dopuštale: kukuruz, ječam, krumpir, kupus, repu...

Događalo se da su vremenske nepogode upropastile čitav urod pa bi nastupila glad. Gorani su se osobito bojali suše koja bi brzo isušila tlo, a snažne kiše, s druge strane, ispirale bi plodnu zemlju.

I na brodmoravičkom području ima mnogo tzv. „prepadnih jama”, odnosno mjesta gdje se, kako se nekoć govorilo, otvorila zemlja. DMITAR MAMULA 1986. piše da je „kraj oko Brod Moravica prava riznica podzemnih jama”, a najpoznatije su Donji ili Veliki brlog, Duga jama, jama u Lazici i Maklenska jama.

Ne samo da su takva mjesta bila opasna za ljude (osobito za uvijek znatiželjnu djecu) i stoku nego su zahtijevala i posebnu, vrlo promišljenu, obradu okolne zemlje. Bila je to beskrajna mukotrpana bitka za očuvanje plodne zemlje kakvu je slovenski književnik Prežihov Voranc opisao u svojoj pretužnoj noveli „Boj na Proždrljivcu”.

Ovdje ćemo reći ponešto o jami u blizini sela Maklen, najvećoj zasad poznatoj jami u okolici Brod Moravice. Nemamo podataka o tome tko je i kada „otkrio” ovu jamu jer ona je već generacijama poznata svim žiteljima u okolici. O jami se u narodu pričava zanimljiva legenda, više puta je zapisana, a iz mojega pera (u knjizi „Vilinsko igrišće”) glasi ovako:

Na sjeveru Gorskoga kotara postoji selo Maklen. Nalazi se u općini Brod Moravice, blizu granice sa Slovenijom. Na jednoj njivi pokraj toga sela nalazi se poznata Maklenska jama, duboka više od

40 metara. Evo što narod pripovijeda o nastanku te jame:

Pred mnogo, mnogo godina živio je u Maklenu jedan seljak koji ništa nije držao do narodnih običaja i crkvenih praznika već je i svetkom i petkom radio

Detaljnije istraživanje Maklenske jame moglo bi ponuditi nove podatke i novu valorizaciju toga zanimljivog speleološkog objekta.

na zemlji; kopao, sadio, kosio... Drugi su ga seljani upozoravali da se blagdanima ne smije raditi takve poslove, ali on ih nije želio slušati. Jednoga se proljeća sjetio da svoju njivu ore baš na sam Veliki petak. Sa sobom je poveo i svoju kćer da mu pomogne. Ona je tada bila mlada djevojka i nije smjela proturječiti ocu nego je vodila volove dok je on upravljao plugom. I taman su oni počeli orati, kad se zemlja pod njima provalila i progutala i njih i volove i plug. Nikad se nisu uspjeli izvući iz jame, ali je, priča dalje legenda, rijeka Kupa koja nedaleko teče, nekoliko dana kasnije izbacila, blizu Broda na Kupi, volovski jaram oko kojega je bila omotana djevojačka pletenica.

Danas poznajemo barem djelomičnu povijest istraživanja jame koja seže unatrag stotinu godina. Prvi dokumentirani zapis s nekoliko očuvanih fotografija postoji iz 1929. godine. Prema zapisu

Emila Crnkovića u knjizi „Izgubljeni snovi”, prvi silazak u jamu nije bio planiran nego je trebalo izvaditi tijelo žene koja se u nju bacila. Mještanima se u tom mučnom poslu pridružila skupina čeških speleologa koji su se slučajno zatekli u okolici. Kako bi se mogli spustiti do „dna bezdana”, posudili su i međusobno povezali užad sa zvonika obližnje crkve. Čitav je poduhvat trajao najmanje tri dana, od 17. do 20. rujna 1929., kako piše na sačuvanim fotografijama. Je li jama tada bila izmjerena, nije zapisano.

Sličan nesretan događaj dogodio se oko 1935. godine, kada se u jamu bacila očajna starica čiji je sin ukrao i zapio njezinu životnu ušteđevinu stečenu dugogodišnjim mukotrpnim radom u Americi. Organizirana je akcija izvlačenja tijela, a seljani su se okupili u velikom broju kako bi iz prve ruke vidjeli dotle neviđenu „atrakciju”. Mještanim Franjo Golik, lokalni fotoamater, i snimio je taj događaj, a fotografija je dostupna na internetu.

U novije je vrijeme SO PDS Velebit organizirao više silazaka speleologa u jamu, zabilježene su godine 1974., 1986. i 2018. Točne dimenzije jame probali su 1986. godine izmjeriti zagrebački speleolozi, ali nisu se uspjeli probiti do dna. Procijenili su da je jama široka pet, a duboka oko 70 metara. Kratka *notica* o tome objavljena je u rubrici „Speleologija” časopisa „Hrvatski planinar”.

Najnoviji silazak u jamu bio je 18. – 19. studenog 2023. godine, kada je dobro pripremljena deseteročlana ekipa zagrebačkih speleologa, u sklopu akcije „Čisto podzemlje”, ušla u jamu baš s namjerom čišćenja otpada koji je lokalno stanovništvo godinama u nju bacalo. Bilo je tu svega, čak i nekoliko ručnih bombi. Ekipa je tom prilikom stigla do dna jame te iz nje izvadila četiri kubika otpada, uključujući i „legendarnog” crvenog fiću koji je u njoj bio zaglavljn desettljećima. Na internetu ima više vijesti o toj akciji, a u jednom tekstu čitamo da je Maklenska jama najveća takva krška tvorevina u kraju, široka 2,5 x 2 m, duboka 40,7 m i dugačka 44 m, oblika cijevi s proširenjem pri dnu promjera 13 m.

Ostaje pitanje: što dalje učiniti s jamom? Moje je mišljenje da bi je trebalo bolje valorizirati, tretirati kao vrijedan speleološki objekt i, ponajprije, osigurati prikladnim vratima koja bi uspješno spriječila nove tragedije, ali i novo ekološko zagađenje jame. Sve ovo treba odraditi u suradnji sa stručnjacima iz područja speleologije, koji su i danas živo zainteresirani za jamu i spremni pomoći svima koji se njome, na bilo koji način, bave.

Biblija i žene

Radovi ovoga niza afirmiraju biblijske i mnoge druge žene u kasnijoj povijesti promatrajući ih kao aktivne subjekte, kao sudionice povijesti spasenja i čitateljice Svetoga pisma.

Piše: Bruna Velčić

Prije skoro dvadeset godina željom i zalaganjem povjesničarke Adriane Valerio i egzegetkinje Irmtraud Fischer pokrenut je istraživački i izdavački projekt „Biblija i žene. Egzegeza, kultura i povijest”.

U travnju ove godine, u organizaciji Hrvatske sekcije Europskog društva žena u teološkom istraživanju (ESWTR-CS), Irmtraud Fischer gostovala je na Sveučilištu u Zagrebu i darovala 22 sveska biblioteke „Biblija i žene” Centru za protestantsku teologiju „Matija Vlačić Ilirik”. Tom prigodom održano je i predstavljanje izdavačkog projekta na kojem su, uz Irmtraud Fischer, govorile Bruna Velčić, Jadranka s. Rebeka Anić i Dalibor Milas.

Riječ je o iznimno vrijednom doprinosu suvremenom teološkom i biblijskom istraživanju u čijem je stvaranju sudjelovalo preko 300 znanstvenica i znanstvenika iz cijeloga svijeta, a koje je imalo za cilj istražiti biblijske žene i tekstove o ženama te način kako su ti tekstovi čitani u povijesti – posebno kako su ih čitale žene – sve do danas. Početni svesci bave se samim biblijskim knjigama, a ostali kasnijim židovskim i kršćanskim spisima, preko patristike i srednjeg vijeka do renesanse, reformacije, prosvjetiteljstva te modernog i suvremenog doba.

P prvi svezak ovog impozantna niza nosi naslov „Tora” – Petoknjižje, a sadrži radove koji s različitih polazišta osvjetljavaju tekstove prvih pet biblijskih knjiga. Iznimno su zanimljivi radovi Irmtraud Fischer i Jopie Siebert-Hommes.

I. Fischer bavi se ženskim tekstovima u Postanku 12-50 i suprotstavlja se androcentričnoj tradiciji koja je u središte interesa stavila Abrahama, Izaka i Jakova, dok žene (Saru, Rebeku, Rahelu, Leu i druge) tretira kao sporedne likove. U prvom redu suprotstavlja se tradicionalnom nazivu Post 12-50 koji glasi „povijest praotaca” ili „povijest patrijarha” – nazivu koji se i dandanas nalazi u lite-

raturi i koristi u nastavi – te predlaže da se govori o „povijesti predaka” ili o „povijesti praroditelja” jer i žene ravnopravno sudjeluju u primanju Božjih obećanja i oblikovanju Izraela.

Nadalje, Fischer ukazuje na pristranost u tumačenju biblijskih tekstova pri čemu se odnosi među muškarcima interpretiraju kao politički i teološki važnima, dok se odnosi među ženama tumače „privatno” i banaliziraju. Primjer su sukobi između Ezava i Jakova te Lee i Rahele. Sukob između braće oko prava prvorođstva (Post 25,24–26; 25,27–34; 27,1–41) čita se kao odraz nacionalno-povijesnog sukoba oko prevlasti u regiji, odnosno kao odraz sukoba između dvaju naroda, Izraela i Edoma. No sukob

Iako prva dva poglavlja knjige Izlaska na prvi pogled djeluju kao „muška priča” u čijem su središtu „sinovi Izraelovi” — prvenstveno 12 Jakovljevih sinova od kojih potječe izabrani narod — vidimo da to nije slučaj.

između Lee i Rahele u Post 29-30 tumači se kao privatni spor među dvjema (svadljivim) sestrama. Fischer pokazuje da i sukobe među majkama Izraela treba tumačiti teološki i politički. Usporedbom Post 30,8 i 32,29 vidi se da, kao što se Jakov bori s Bogom i postaje Izrael, tako i njegove žene sudjeluju u toj borbi stvarajući narod. Drugim riječima, „borba” dviju sestara nije tek obiteljski sukob nego simbolički prikaz utemeljenja Izraela. Fischer zaključuje da Post 12–50 treba tumačiti kao povijest „praroditelja Izraela”, u kojoj muškarci i žene zajedno sudjeluju u nastanku naroda.

Rad Jopie Siebert-Hommes tiče se prvih dvaju poglavlja knjige Izlaska. Iako na prvi pogled djeluju kao „muška priča” u čijem su središtu „sinovi Izraelovi” – pr-

venstveno 12 Jakovljevih sinova od kojih potječe izabrani narod – vidimo da to nije slučaj. Faraon zapovijeda ubijanje izraelske muške djece, što ugrožava sinove, a kćeri preuzimaju aktivnu ulogu i postaju ključne za opstanak naroda tako što svojim djelovanjem onemogućuju ostvarenje faraonova plana. Zanimljivo je da se radi o ukupno dvanaest kćeri: to su babice Šifra i Pua, Mojsijeva majka i sestra, faraonova kći, i sedam kćeri midjanskog svećenika od kojih jedna – Sipora – postaje Mojsijevom ženom. Te žene omogućuju opstanak „sinova Izraelovih” i nastavak povijesti spasenja tako što spašavaju od smrti i budućeg vođu izlaska – Mojsija.

Već ovaj kratak osvrt na dva rada iz sveska „Tora” pokazuje kako niz „Biblija i žene” sadrži radove koji omogućuju nove uvide u biblijski svijet i tekst. Dok ih se čita, ne može se izbjeći, a da se ne pomisli: kako to nisam prije uočila? Kako to nisam prije vidjela? To su prozori koji omogućuju gledanje biblijskoga svijeta i teksta na nov način.

Kao netko tko nije imao sreću ni mogućnost da tijekom teološkog i biblijskog obrazovanja uči o feminističkoj teologiji ili od feminističkih egzegetkinja, zahvalna sam na ovom svesku i na čitavom nizu „Biblija i žene”. Radovi ovoga niza razotkrivaju kako su biblijski tekstovi nastajali i bili tumačeni u patrijarhalnim društvenim kontekstima te prvenstveno reflektiraju androcentrične perspektive. Ukazuju i na to kako pojedine klasične interpretacije pridonose legitimizaciji rodnih hijerarhija. No ujedno ovi radovi afirmiraju biblijske i mnoge druge žene u kasnijoj povijesti promatrajući ih kao aktivne subjekte, kao sudionice povijesti spasenja i čitateljice Svetoga pisma. U konačnici, ovi radovi imaju i etičke implikacije jer potiču čitateljice i čitatelje na aktivno oblikovanje pravednijih odnosa te osnaživanje dostojanstva i jednakosti žena u Crkvi i društvu.

NEVIDLJIVI MOTORI ŽUPE: TKO SU NAŠI ZBOROVOĐE I ORGULJAŠI?

Biti župni orguljaš ili zborovođa nije hobi koji se prakticira sat vremena nedjeljom. To je stil života. Kako bi zbor na misi zvučao skladno, obično prethode sati i sati proba tijekom tjedna.

Piše: Andrejka Srdoč Geraci

Jeste li se ikada, sjedeći u toploj crkvenoj klupi dok iščekujete početak nedjeljne mise, zapitali kako to da svaka sveta misa započinje točno na vrijeme, praćena skladnim zvukom orgulja i pjesmom zbora? Dok mi užurbano ulazimo u crkvu i tražimo slobodno mjesto, tamo gore, na crkvenom koru, jedna mala skupina ljudi već je u punom pogonu. Oni su nevidljivi motori naše župe.

Često crkvene glazbenike doživljavamo kao dio crkvenog inventara. Podrazumijeva se da su tamo, da orgulje sviraju i da zbor zna sve kitice. No iza te „podrazumijevane“ ljepote krije se golem trud, sati proba tijekom tjedna i odricanje o kojem rijetko razmišljamo.

Biti župni orguljaš ili zborovođa nije hobi koji se prakticira sat vremena nedjeljom. To je stil života. Kako bi zbor na misi zvučao skladno, obično prethode sati i sati proba tijekom tjedna. Dok većina nas nakon radnog dana odmara uz televizor ili u krugu obitelji, zborovođe i orguljaši u župnim dvoranama ponavljaju iste dionice, ispravljaju intonaciju i osmišljavaju repertoar.

Oni nemaju luksuz ostati nedjeljom ujutro u krevetu. Bilo da vani pljušti kiša,

puše bura ili se temperatura spustila ispod nule, župni glazbenik na svome je mjestu. Dok mi za blagdane poput Božića ili Uskrsa uživamo u blagdanskome stolu i odmoru, za njih to su dani najintenzivnijeg fizičkog i mentalnog napora. Oni

Idući put kada završi nedjeljna misa, nemojte samo užurbano izletjeti iz crkve. Zastanite na trenutak i pogledajte gore prema koru.

animiraju i po nekoliko misa zaredom, dajući zadnje atome snage i svoga glasa kako bi naša proslava bila što svečanija.

Srećom, naša riječka Crkva prepoznaje važnost te službe i ne prepušta je slučaju. Velik je blagoslov i ponos Riječke nadbiskupije *Nadbiskupijska škola za crkvenu glazbu „Fra Ivan Peran“*, koja neumorno djeluje već osamnaest godina. Iz njezinih su klupa izašli, i još uvijek izlaze, školovani svirači, pjevači i voditelji zborova koji danas obogaćuju liturgiju u gotovo svakoj našoj župi.

Izuzetno je pohvalno što Nadbiskupija sustavno ulaže u crkvenu glazbu,

svjesna da se budući voditelji slavljenja ne rađaju preko noći nego se oblikuju trudom, učenjem i duhovno-glazbenom formacijom. Svaki polaznik te škole dar je našim zajednicama i jamac da će se tradicija svetoga i skladnoga pjevanja nastaviti.

Ono što crkvene glazbenike razlikuje od onih na estradi jest njihova nevidljivost. Oni su često skriveni visoko iznad klupa, okrenuti leđima narodu. Oni ne vide pljesak i ne traže svjetla reflektora. Pa ipak, iako pjevaju i sviraju prvenstveno Bogu na slavu, lijepo je kada njihova žrtva ne ostane neprimijećena među ljudima.

Upravo zato već dugi niz godina svjedočimo jednoj prekrasnoj gesti naše Nadbiskupije. O blagdanu sv. Vida, zaštitnika naše nadbiskupije i katedrale, dodjeljuju se nadbiskupijske medalje zaslužnim vjernicima laicima. Izuzetno je dirljivo i poticajno što se među tim nagrađenim licima – uz vrijedne sakristane, zvonare i druge važne pastoralne djelatnike – redovito nalaze i naši crkveni pjevači i svirači. To priznanje koje dolazi „s vrha“ jasan je znak cijeloid nadbiskupijskoj zajednici koliko je služba crkvenoga glazbenika cijenjena, sveta i nužna.

No dok Nadbiskupija svoje „hvala“ izriče svečano na blagdan svoga zaštitnika, mi to možemo činiti svake nedjelje u našim župama.

Idući put kada završi nedjeljna misa, nemojte samo užurbano izletjeti iz crkve. Zastanite na trenutak i pogledajte gore prema koru. Ako sretnete zborovođu, orguljaša ili pjevača, priđite im. Nemojte škrtariti na riječima. Recite im jedno jednostavno, iskreno: „Hvala vam. Predivno ste svirali i pjevali danas.“ Vjerujte, ta jedna mala riječ ima snagu ugrijati promrzle prste na orguljama i dati im vjetar u leđa za sve one sate učenja i proba koji ih čekaju. Jer ljepota naše crkve ne mjeri se samo visinom zvonika nego zahvalnošću srca koja u njoj kucaju.

Dok radosno proslavljamo blagdan našeg nebeskog zaštitnika, svima vama, dragi naši orguljaši, zborovođe, pjevači i polaznici škole „Fra Ivan Peran“, od srca čestitamo blagdan svetog Vida!

Neka vaš rad i trud uvijek prate stihovi naše predivne nadbiskupijske himne *Kakav dar*. neka mladić s palmom u ruci upravlja vaša jedra dok životom nemirnim broдите i neka uvijek iznova unosi svjetlo i mir na vaše korove.

Molimo te, sveti Vide, daruj snagu i budi nadahnuće našim glazbenicima da svojom pjesmom i sviranjem i dalje vjerno otvaraju vrata naše duše i uzdižu naša srca k izvorima Žive Vode.

Sveti Vide, moli za naše crkvene glazbenike i moli za nas!

Magnifica humanitas – veličanstveno čovještvo

Tehnologija 21. stoljeća daleko je od javne kontrole, koncentrirana je u rukama nekolicine moćnika, i tu postoji tendencija iskrivljena razvoja, koji će izroditi nove vrste ovisnosti, isključivosti, manipulacija i nejednakosti.

Piše:
Anđela Jeličić Krajcar

Prva enciklika pape Lava XIV. „Magnifica humanitas“ posvećena je očuvanju ljudske osobe u vremenu umjetne inteligencije. Iz samog podnaslova progovara određena bojazan: umjetna inteligencija kojoj se divimo zbog brzine obrade podataka, istodobno stvara okruženje koje može postati pogubno za čovjeka.

Zato je Crkva pozvana svjedočiti, riječima i djelima, kako očuvati ljudskost, čovječnost. To je izazov za evangelizaciju, u temeljnom poslanju Crkve, naviještanju Isusa Krista.

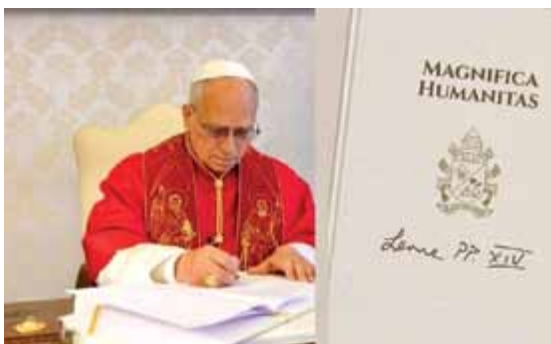
O samom predstavljanju enciklike puno se govorilo: iz medijske perspektive bio je to izuzetno atraktivan događaj jer prvi je put u povijesti o svojoj enciklici govorio sam Papa, ističući tako važnost dokumenta i hitnoću suočavanja s problematikom. Tehnologija 21. stoljeća daleko je od javne kontrole, koncentrirana je u rukama nekolicine moćnika, i tu postoji tendencija iskrivljena razvoja, koji će izroditi nove vrste ovisnosti, isključivosti, manipulacija i nejednakosti.

DIJALOG CRKVE I TEHNOLOGIJE

Navedeni problemi i nepravde neće se riješiti osuđivanjem tehnologije i ukazivanjem na njezine tamne strane. Potrebno je stvoriti moralni okvir za razvoj kako bi suvremena tehnologija, kao rezultat ljudskog rada i napretka, bila od koristi i na dobrobit cijeloga čovječanstva. A moralni okvir može se stvoriti samo u suradnji s razvojnim sustavom naprednih tehnologija. Zato je na predstavljanju Papine enciklike sudjelovao i jedan od suutemeljitelja *Anthropica*, Christopher Olah, mladi genijalac uključen u razvoj najnaprednijih oblika umjetne inteligencije, te iznutra poznaje sustav, njegove ograničenosti i tamne strane.

U svijetu razvojnih sustava umjetne inteligencije *Anthropic* je poznat po izuzetnim ulaganjima u razvoj sigurnosnih i kontrolnih sustava te po istraživanju etičkih pitanja svijeta algoritama. *Anthropic* se također izravno sukobio s Trumpovom administracijom jer nije dopustio korištenje svojih resursa u vojne svrhe. S obzirom na to da su otvoreni za propitkivanje odnosa čovjeka i tehnike, rodila se i, dosad nepojmljiva, suradnja s Vatikanom (konkretno s Dikasterijem za cjeloviti ljudski razvoj), putem istaknutih pojedinaca kao što su o. Paolo Benanti, franjevac i profesor na Papinskom sveučilištu Gregoriana, i o. Brendan McGuire, inženjer i svećenik iz Silicijske doline.

McGuire nam je otkrio da se suradnja između Crkve i Silicijske doline polako razvija već devet godina: započela je malim, pojedinačnim razgovorima, koji su se postupno fokusirali na konkretne teme, uključujući stručnjake iz različitih grana digitalne industrije, ne samo s polja umjetne inteligencije. Uz McGuirea, pioniri takvih susreta bili su biskup Paul Tighe, tajnik Dikasterija za kulturu i obrazovanje, Brian Patrick Green, ravnatelj Centra za etiku tehnologije na Sveučilištu Santa Clara. Na njihovim stručnim skupovima i susretima, osim predstavnika *Anthropica*, bili su i predstavnici platformi *OpenAI* i *Gemini*. Nova enciklika pape Lava donijet će novu razinu suradnje, rekao nam je o. McGuire.

S obzirom na to da je umjetnoj inteligenciji potrebna struja, a resursi su ograničeni, postavlja se pitanje — u slučaju nestašice struje, tko će imati prednost: potrebe neke bolnice ili nekog informatičkog data centra?

stavio pitanje: S obzirom na to da je umjetnoj inteligenciji potrebna struja, a resursi su ograničeni, postavlja se pitanje – u slučaju nestašice struje, tko će imati prednost: potrebe neke bolnice ili nekog informatičkog data centra? Isto pitanje vrijedi i za nestašicu vode.

NA ČEMU POČIVA TEHNOLOGIJA?

Navedena pitanja tek su dio složene problematike razvoja suvremene tehnologije o kojoj govori enciklika pape Lava. No središnja tema enciklike nije umjetna inteligencija nego čovjek. Papa ističe kako umjetna inteligencija ne nastaje čarolijom, ni iz čega, već počiva na konkretnim, izmučenim ljudskim tijelima, bez kojih nema razvoja te ogromne infrastrukture. Razvoj novih tehnologija još je jedan poziv kršćanima – da u čovjeku gledaju brata kojega treba ljubiti, Božju sliku koju treba otkriti, ne nasjedajući na iluzorna obećanja suvremenih idola. Jer veličanstveno čovještvo nije brza obrada podataka nego Isus Krist, utjelovljena ljubav Božja.

OTVORENA PITANJA

Jedan je od najistaknutijih autoriteta na polju etike tehnologije o. Paolo Benanti, koji u svojoj knjizi „Human in the Loop“ naglašava da čovjek mora odlučivati o tehnici, tj. da nikakav sustav umjetne inteligencije ne smije donositi odluke o čovjeku, i umjesto čovjeka. Vrijedi istaknuti i Benantijevo upozorenje kako je značajan dio etičke problematike umjetne inteligencije vezan uz energetska pitanja. U jednom od svojih posljednjih članaka Benanti ističe da u Irskoj data centri troše gotovo 40 % nacionalne proizvodnje energije. Navodi i primjer Memphisa, gdje je nakon postavljanja desetaka plinskih turbina za napajanje AI-infrastrukture, grad prozvan „asthma city“ (grad astme) zbog izuzetnog porasta dišnih bolesti. Benanti je na recentnom simpoziju na Gregoriana jasno po-

Karlo Stipeč, Matija Luketić i Mario Đurić zaređeni za svećenike

“Svi smo pozvani slušati Kristov glas i razlikovati ga od mnogih drugih glasova koji u suvremenom društvu lako mogu zavesti. No Mario, Matija i Karlo na taj su poziv pozvani odgovoriti na osobit način. Ne zato što su bolji od drugih niti da bi primili čast, nego da bi služili. Postavljeni su među narod i za narod, a ne iznad njega.” poručio je nadbiskup.

U riječkoj prvostolnici, katedrali sv. Vida, u subotnje je prijepodne 25. travnja vladalo ozračje kakvo se pamti: svečano, radosno i ispunjeno tihim, ali snažnim osjećajem zajedništva. Već prije početka euharistijskog slavlja klupe su bile popunjene, a mnoštvo vjernika – obitelji, prijatelji, svećenici i redovnici, kao i gosti iz različitih krajeva, pa i inozemstva – ispunilo je prostor iščekivanjem. Povod okupljanja bio je svećeničko ređenje trojice đakona Riječke nadbiskupije: Marija Đurića, Matije Luketića i Karla Stipeča.

Svečano misno slavlje predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić, koji je na samom početku uputio srdačne pozdrave svima okupljenima, a osobito ređenima i njihovim najbližima. U tim je riječima odzvanjala zahvalnost – za obitelji koje su darovale sinove Crkvi, za zajednice koje su ih pratile i oblikovale, ali i za sve koji su svojim dolaskom posvjedočili koliko je ovaj trenutak važan ne samo za trojicu mladića, nego i za cijelu mjesnu Crkvu. Posebno je pozdravio generalne vikare Riječke nadbiskupije i Gospićko-senjske biskupije, Maria Tomljanovića i Richarda Pavlića, goste iz Italije, mnogobrojne redovnice, katoličke skaute kao i osobe s invaliditetom te zahvalio Nadbiskupijskom zboru, čije je pjevanje slavlju dalo dodatnu svečanost i ljepotu.

U ozračju Nedjelje Dobrog Pastira, čija su čitanja bila odabrana za ovo slavlje, nadbiskup je progovorio o slici pastira. Podsjetio je kako u izraelskom iskustvu pravi pastir nije bio ni kralj ni prorok ni svećenik, nego sam Gospodin. On je taj koji vodi, čuva i hrabri svoj narod, ali u svojoj providnosti za tu službu poziva i ljude.

Upravo u tom pozivu, naglasio je nadbiskup, krije se i odgovornost. Povi-

jest pokazuje da nisu svi pastiri bili vjerni: neki su služili narodu, dok su drugi tražili vlastitu korist. Proroci su, podsjetio je, dizali glas protiv takvih vođa, ali su istodobno naviještali dolazak pravoga Pastira – Mesije koji će voditi narod ne sebično, u istini i ljubavi. Za kršćane taj Pastir ima ime i lice – Isus Krist.

POZIV NA SLUŽENJE

Obraćajući se izravno ređenima – Mariju, Matiji i Karlu – nadbiskup je naglasio da njihov poziv nije nagrada niti priznanje njihove savršenosti. „Ne zove vas zato što ste bolji od drugih“, poručio im je, „nego zato da služite.“ Pojasnio je to govoreći o dvjema logikama života koje se očituju u evanđelju. Jedna stavlja u središte samu sebe, podložna je spletkama i manipulacijama te nasiljem podređuje druge – upravo je takva logika dovela Isusa na križ. Druga, nasuprot tomu, u središte stavlja Drugoga i druge; ne vodi se sebičnim interesom, nego ljubavlju koja služi i spremna je darovati život. To je, istaknuo je, Isusova logika – logika Dobrog Pastira.

Krist je taj pastir koji „ulazi na vrata“, poznaje svoje ovce i one prepoznaju njegov glas. On je među njima i za njih, ne služi se njima radi sebe, nego sebe daje za njih. Prolaziti kroz ta vrata, kroz Krista, znači prihvatiti njegov način ljubavi, služenja i pastirstva. To je, naglasio je, poziv svima, a osobito novoređenima.

ZAJEDNIŠTVO I ODGOVORNOST

Kako bi to mogli, istaknuo je nadbiskup, moraju trajno ostati u zajedništvu s Kristom. Ređenike je potaknuo da se ne oslanjaju na vlastite snage, nego na Gospodina, a okupljene vjernike pozvao na molitvu za njih, ali i za sve svećenike.

Posebno se obratio prezbiteriju – okupljenim svećenicima. Pozvao ih je da

novoređenike prime s ljubavlju, razumijevanjem i spremnošću na podršku. Naglasio je važnost zajedništva, međusobne pomoći i otvorenosti, ali i odgovornost da jedni druge podižu, a ne osuđuju.

Na kraju, nadbiskup je uputio poziv svima da budu ljudi koji traže Krista i njegovu volju. „Svi smo pozvani brinuti se jedni za druge“, istaknuo je, podsjećajući da je kršćanski život uvijek zajednički hod.

ZAHVALNA RIJEČ REĐENIKA

Na kraju slavlja riječ zahvale u ime ređenika uputio je Matija Luketić. Izrazio je zahvalnost ponajprije Bogu, svjestan dara koji su primili – nezasluzeno i s dubokom poniznošću. „Zbog toga smo mu neizmerno zahvalni“, istaknuo je don Matija.

Zatim je zahvalio svima koji su ih pratili na njihovu putu prema svećeništvu: roditeljima na otvorenosti daru života i ljubavi, rodbini i prijateljima, riječkom nadbiskupu Mati Uziniću na očinskoj brizi, kao i vjericima njihovih rodničkih župa koji su došli na ovo slavlje, ali i onima iz drugih zajednica. Posebno se obratio i gostima iz Italije, kojima je zahvalu uputio na talijanskom jeziku; među njima su bili padovanski župnik don Sergio Turato i kapelan don Damiano Terzo sa svojim župljanima. Posebnu je zahvalnost uputio i duhovnoj obitelji *Omnia Deo*, kojoj pripadaju don Matija i don Mario.

Na kraju su ređenici nadbiskupu uručili i prigodan dar, kao znak zahvalnosti i zajedništva koje je obilježilo ovaj radostan i svečan dan, a svima na kraju mise uputili i mladomisnički blagoslov.

Helena Anušić

Mladi iz Riječke nadbiskupije

Više od 300 mladih iz Riječke nadbiskupije u nedjelju 3. svibnja, puni pozitivnih dojmova, vratili su se sa Susreta hrvatske katoličke mladeži u Požeškoj biskupiji. Drugoga dana Susreta, u nedjelju, mladi su sudjelovali na misama u župama koje su ih ugostile. Mladi iz Riječke nadbiskupije bili su smješteni u župama Bučje, Slatina, Daruvar i Požeški Brestovac. Prema riječima povjerenika za mlade Riječke nadbiskupije Laurenta Kružića, susret 12 000 mladih u Požegi bio je nezaboravno iskustvo. "Zaista se osjetilo molitveno i duhovno zajedništvo, mladi su došli kao istinski hodočasnici, molitelji, tražitelji Boga i željni zajedničkog susreta."

ŠTO KAŽU MLADI?

LANA ŠKORO, 20 GODINA

Susret hrvatske katoličke mladeži u Požegi je za mene bilo jako posebno iskustvo jer mi je to bio prvi put da idem na takav susret. Lijepo je bilo vidjeti tu brojku mladih ljudi koji vole i slave Isusa zajedno, nisam mislila da postoji toliko mladih koji dijele istu vrstu ljubavi prema našoj vjeri. Mišljenja sam kako su se glazba, molitva i zabava jako dobro stopile u jedno nezaboravno iskustvo. Mogu reći da mi je ovaj susret pomogao da i dalje idem putem vjere kojim sam krenula te da se u budućnosti uključim u više ovakvih susreta.

KARLA MIŠKOVIĆ, 23 GODINE

Na SHKM-u sam osjetila snagu zajedništva, radosti, ljubavi i vjere koju može dati samo Krist. Zahvalna sam i obitelji domaćina koja nas je primila kao svoje te svojim primjerom posvjedočila pravi Kristov primjer obitelji.

DAVID BERNETIĆ, 27 GODINA

Ovo je bio moj prvi SHKM i nikada neću zaboraviti vjeru, radost i zajedništvo koja je prožimala cjelokupni susret. Toplina i gostoprimstvo naših domaćina u Bučju i Požegi pokazala mi je istinski duh vjere te ću sačuvati i razmatrati "sve ove uspomene u svome srcu".

Središnje euharistijsko slavlje Susreta hrvatske katoličke mladeži u Požegi

DRAGI MLADI, BUDITE GRADITELJI ZAJEDNIŠTVA

Središnje euharistijsko slavlje Susreta hrvatske katoličke mladeži u Požegi u subotu, 2. svibnja, nakon molitvene pripreve na Trgu Svetog Trojstva predvodio je požeški biskup Ivo Martinović u zajedništvu s 30-ak biskupa, oko 350 svećenika i više od 12 tisuća mladih sudionika Susreta, izvijestili su iz Požeške biskupije.

Na početku euharistijskog slavlja noćne je pozdravio predsjednik Odbora za mlade Hrvatske biskupske konferencije šibenski biskup Tomislav Rogić. „Zajedno ćemo slaviti Gospodina, ojačati svoju povezanost s njime: on je trs, a mi smo loze. Zajedništvo molitve jamči nam njegovu prisutnost. Rekao je gdje su dvojica ili trojica u njegovo ime – mi svi danas želimo biti jedno, u njegovo ime“, poručio je biskup Rogić.

Potom je pročitana poruka pape Lava XIV., koju je uputio sudionicima SHKM-a u Požeškoj biskupiji. „Budite u ovome svijetu istinski svjedoci radosti i mira koji proizlazi iz susreta s Kristom i

slijedite ga bez straha. Crkva računa na vas: na vašu živu vjeru, vašu kreativnost i vaš zanos, kako bi evanđelje doseglo srca mnogih i osvjetlilo put mladim generacijama“, potaknuo je mlade. Uz poruku prikazan je i kratak videozapis u kojemu Sveti Otac udjeljuje blagoslov svima nazočnima.

Biskup Martinović na početku povijesti pojasnio je Isusovu sliku trsa. „Slika trsa s jedne strane izražava Božju brigu punu ljubavi za nas, a s druge strane nam je opomena i upozorenje, upozorava nas da, ako prekinemo tu vezu s

Gospodinom, ne možemo donositi plodove dobra života te i sami riskiramo da postanemo suhe grane“, rekao je.

„Dragi mladi, ne zaboravite da je naš Bog Isus Krist – mladi Bog. Njegove riječi: 'Ja sam trs, vi loze' su riječi tridesetogodišnjega mladića Isusa iz Nazareta upućene apostolima prije muke, a danas su upućene nama.

Drugoga dana Susreta mladih u Požegi hrvatski biskupi predvodili su misna slavlja u župama koje su ugostile mlade iz različitih krajeva Hrvatske. Riječki nadbiskup Mate Uzinić predvodio je misno slavlje u Župi Bezgrješnog začeca BDM u Novoj Gradiški gdje su bili smješteni mladi iz Zagrebačke i Zadarske nadbiskupije. Mladima je poručio da uz povjerenje u Boga imaju i povjerenja u sebe jer samo tako mogu drugima svjedočiti dar vjere. Pozvao je mlade da upoznaju svoju vjeru, proučavaju je i autentično odgovore na dar vjere. Samo tada vjera postaje navještaj.

NADBISKUPIJSKI SUSRET MINISTRANATA

Lijep broj ministranata okupio se u subotu, 23. svibnja, na Nadbiskupijskom susretu ministranata koji je započeo u Župi sv. Mateja ap. raznovrsnim i bogatim programom. Susret je od samog početka bio prožet radošću i otvorenošću, raznim radionicama, mogućnošću za ispovijed, koju su mnogi iskoristili, kao i dodatnim opuštenim, zabavnim sadržajima koji su dodatno učvrstili zajedništvo.

Raspjevani i ispunjeni dobrim raspoloženjem, ministri su iz Viškova krenuli pješice prema Župi sv. Jelene Križarice na Kastvu. U hodu su im se pridružili riječki nadbiskup Mate Uzinić, mladomisnici Karlo Stipeč i Matija Luketić, dok su pjesmu predvodile redovnice, dajući cijelom putu poseban ritam i duhovnu snagu. Zaklon od jakog sunca pružila im je i Kastavska šuma, kroz koju su propješačili dio puta prije samog ulaska u Kastav.

Vrhunac susreta bila je misa u župnoj crkvi sv. Jelene Križarice, koju je predvodio nadbiskup Uzinić. Liturgijsko slavlje dodatno su uveličali sami ministri pjesmom, dajući mu osobit pečat mladenačke vjere i radosti.

Na početku propovijedi nadbiskup je, u jednostavnoj i bliskoj gesti, sišao s oltara i sjeo ispred njega, među same ministrante. U ozračju zajedništva i blizine, uz blagi osmijeh je primijetio kako se, poput njih, i on malo umorio hodajući do Kastva, čime je dodatno približio svoju riječ mladima i stvorio opuštenu, prijateljsku atmosferu.

Podsjetio je i na duboku istinu da se srcem vidi bolje nego očima, potičući mlade da razvijaju unutarnji pogled koji prepoznaje Božju prisutnost i smisao i onda kada nije odmah vidljiv.

Na kraju misnog slavlja zahvalnu riječ uputio je voditelj Odsjeka za pastoral ministranata Josip Pende.

LAUDATO SI – HVALJEN BUDI NA TRSATU

Puno veselja, smijeha, pjesme i života bilo je 21. svibnja na Trsatu u Auli Ivana Pavla II. na nadbiskupijskoj proslavi tjedna 'Laudato si'. Na proslavi obljetnice enciklike pape Franje o brizi za zajednički dom, kojoj se na različite načine priključuju katolici, i ne samo oni, diljem svijeta, sudjelovala su djeca iz 3 vrtića i 7 osnovnih škola iz Rijeke i okolice, prvopričesnici riječke župe sv. Ivana Krstitelja te učenici Centra za odgoj i obrazovanje. Likovnim radovima, video-projeksijama, recitacijama, igrokazima, a najviše pjesmom i plesom djeca su slavila dar života i sve od Boga stvoreno nasljeđujući Papinu poruku da smo odgovorni za planet na kojem živimo.

Susret je moderirao nadbiskupijski voditelj Odsjeka za promicanje socijalnog nauka Crkve Nikola Gajić, a realizirao ga je u suradnji s vjeroučiteljem Nenadom Barićem i učiteljima koji su s djecom pripremali prezentacije o temi ekologije.

Na početku susreta riječki nadbiskup Mate Uzinić istaknuo je kako ova tema nadilazi kršćanske okvire, ona je općeljudska, te susret započeo molitvom 'Oče naš', Okupljene je pozdravio i domaćin, gvardijan fra Dragutin Grizelj. Ekumensku dimenziju susretu dao je evangelički pastor Giorgio Grlj, a o enciklici i proslavi Tjedna 'Laudato si' više su govorili vjeroučitelj Nenad Barić te Tihana Mojsinović, povjerenica za ekološka pitanja pri Centru za promicanje socijalnog nauka Crkve HBK.

CARITASOVI VOLONTERI OBILJEŽILI SVJETSKI DAN DOBRIH DJELA

Obilježavajući Svjetski dan činjenja dobrih djela, 12. travnja, volonteri i djelatnici Caritasa Riječke nadbiskupije tijekom desetak dana posjetili su Dom za osobe s demencijom, Centar za rehabilitaciju Fortica Kraljevica te Centar za rehabilitaciju Rijeka, podružnicu Brašćine.

Cilj ovih posjeta bio je omogućiti korisnicima jedan radostan dan u zajedništvu s mladim stipendistima Caritasa, volonterima i djelatnicima. U toj misiji su pomogli su specijalni gosti, konji iz Kobilarne Vodičajna, psi iz Hrvatske gorske službe spašavanja te djelatnici i volonteri Isusovačke službe za izbjeglice iz Zagreba.

Kostrena

JAMA BEZDAN POSTAJE SVETO MJESTO HODOČAŠĆA

Na jami Bezdani u Kostreni 27. travnja obilježena je 81. godina mučeničke smrti sluge Božjega Martina Bubernja te je, pod vodstvom kostrenskog župnika Hrvoja Mandića i Udruge hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata (UHDDR) na čelu s Milom Biondićem, održana molitva za sve stradale na Bezdanki i slavljena misa koju je predslavio nadbiskupijski kancelar Goran Žan Lebović Casalonga.

U propovijedi je poručio da kršćanin na mržnju i pokušaj zatiranja istine treba odgovoriti ljubavlju, oprostom i pomaganjem. To su činili i sluga Božji – Riječki mučenici za koje je s početkom ove godine pokrenuta kauza za beatifikaciju. Nositelj kauze je upravo Martin Bubanj čije je svjedočanstvo mučeništva za vjeru najjače i najsigurnije. „Zato ovo mjesto danas postaje nešto više – postaje sveto mjesto“ istaknuo je Casalonga. „Ovo mjesto prestaje biti mjesto tuge i oplakivanja. Ono postaje mjesto Isusova trijumfa. Mi danas ne dolazimo ovamo samo kao oni koji obilježavaju tragediju koja se ovdje dogodila nego kao hodočasnici sluzi Božjemu.“

Šapjane

ZLO SE POBJEĐUJE SAMO DOBROTOM

Mještani Šapjana, brdskog mjesta na granici sa Slovenijom, 1. svibnja molitvom i misom proslavili su svoj zavjetni dan. Hodočašćem u kapelicu Majke Božje na Gradini iznad mjesta i misom koju je predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić zahvalili su Bogu što ih je prije 80 godina zaobišla vojska tada nacističke Njemačke u povlačenju u posljednjim danima 2. svjetskog rata. Šapjane su tako izbjegle sudbinu koja je zadesila susjedna sela Lipu i Mune, gdje su se dan ranije održale komemoracije koje su prizivale drugačija sjećanja. Hodočasnici su se okupili ispred župne crkve sv. Antona Opata u središtu mjesta otkuda su se župljani s gostima iz susjednih župa, moleći kronicu, šumskim putem uputili prema kapelici na brdu.

Na različite sudbine susjednih sela podsjetio je i nadbiskup Uzinić istaknuvši kako su u euharistiji sve njihove sudbine ujedinjene. „Mi kršćani nismo ljudi koji časte smrt. Mi smo ljudi uskrsnuća.“ No, često se tako ne ponašamo i zato se zločini ponavljaju, rekao je nadbiskup uvodeći u misno slavlje. U propovijedi je istaknuo kako svaki vjernik, svaki čovjek, mir mora početi stvarati tako da mijenja sebe. „Ne smijemo upirati prstom u druge. Nitko nije potpuno nevin i nitko nije samo zločinac. To ne znači umanjiti nečiju patnju niti odgovornost. Svijest o tome jedan je od uvjeta da se konačno u našem svijetu otvori put oprosta, istine i pomirenja. Zlo se pobjeđuje samo dobrotom“, zaključio je nadbiskup.

Na kraju mise, župnik Leonid Bevza zahvalio je svima koji su sudjelovali u hodočašću i pomogli u pripremi hodočasničkog puta i kapelice.

Sv. Kuzam

TRI NOVA VITRAJA CRKVE SV. KUZME I DAMJANA

Više od 900 godina stara crkva sv. Kuzme i Damjana u mjestu Sv. Kuzam dobila je tri nova vitraja, autorski rad akademskog slikara i restauratora-konzervatora vitraja Roberta Mijalića. Bio je to povod za radost župljana ove filijalne crkve župe sv. Andrije u Bakru, jer su na misnom slavlju u subotu 27. lipnja vitraji i blagoslovljeni. Misno slavlje i blagoslov vitraja predvodio je riječki nadbiskup i metropolit Mate Uzinić, u zajedništvu sa župnikom Bakra Zdenkom Lendlom i svećenicima bakarskog dekanata. Tri nova vitraja prikazuju sv. Andriju, sv. Jurja i blaženog Alojzija Stepinca.

Nadbiskup Uzinić u propovijedi je pozvao na nasljedovanje i učenje iz primjera njihovih života. „Imali su povjerenje u Isusa, bili su drugima znak Isusove blizine. Sveti Andrija je bio prvi Isusov učenik i dovodi Isusu svoga brata Šimuna koji će postati Petar.“ Nastavivši povijesnim slijedom, rekao je kako je „sv. Juraj kao vojnik ubijen, jer se suprotstavio svojim zapovjednicima zbog načina kako su od njega tražili da vrši vojničku službu. Danas trebamo više onih koji će se zalagati da oružja bude manje, a da jedni drugima budemo braća i sestre. Treći je blaženi Alojzije Stepinac, kojeg ste odlučili prikazati kao pastira. Njegova pastirska uloga je tijekom Drugoga svjetskog rata bila snažna; pomogao je tisućama ljudi, obiteljima, svećenicima, djeci. Želim da ga vidimo kao onoga koji je činio dobro u duhu evanđelja, a tako trebamo i mi činiti.“

Na kraju misnog slavlja, župnik Zdenko Lendl zahvalio je prisutnom autoru vitraja, kao i svim vjernicima koji su svojim darom doprinijeli tom ostvarenju, a čiji spomen se na vitrajima nalazi. Tom prigodom, uručio je zahvalnice i prigodne darove mežnjaru crkve Lorenzu Tommasiju te mežnjarici crkve sv. Majke Božje od Porta u Bakru, Karmeli Klepac, za njihovu više od tri desetljeća dugu skrb oko sakralnog prostora i okupljanja u njima.

Eva Marković; foto: Miljenko Šegulja

Škurinje

RELIKVIJE SV. TEREZIJE I
NJEZINIH RODITELJA

Župa sv. Ivana Krstitelja na Škurinju u Rijeci 8. svibnja svečano i pobožno dočekala je relikvije sv. Terezije od Djeteta Isusa i njezinih roditelja, supružnika, sv. Louisa i Zelic Martin. Nakon što su relikvije došle pred župnu crkvu, izložene su pored oltara, a nakon uvodnih molitvi i službe riječi vjernici su mogli obići relikvije i nad njima izreći svoje molbe Bogu te se uzdati u zagovor svetaca.

Misu je predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić te istaknuo kako je ljubav poziv koji Bog upućuje svakome čovjeku, a različiti su putevi kojima se na taj poziv može odgovoriti. „Svi vode do konačnog cilja, a to je konačno biti sveti. Za svakog od nas put je Krist, ali način na koji možemo nasljedovati Krista za svakog od nas je različit.“ Potvrđuju to i svetcu čije su relikvije izložene, rekao je. „Poziv na svetost se u širem smislu odnosi na naš odnos s Bogom koji nas ljubi, i istovremeno nam omogućuje razumjeti da mi nismo plod besmislenog kaosa nego da Bog ima s nama divan plan, plan ljubavi i prijateljstva.“ Nadbiskup je istaknuo kako se u odgovoru na Božji poziv na svetost, može koračati putem duhovnog poziva, ali i u obiteljskom i svakodnevnom životu.

O štovanju blaženih i svetih u pučkoj pobožnosti govorio je profesor Nikola Vranješ te pritom upozorio da se vjernici pri štovanju svetaca moraju čuvati krivovjerja i magije. „Važno je znati koje je njihovo mjesto u odnosu na Boga. Svetci nam daju primjer nasljedovanja Boga u njegovoj ljubavi.“

Vjernici su i nakon mise mogli pobožno častiti relikvije. U subotu 9. svibnja i nedjelju 10. svibnja bit će organizirani liturgijski i molitveni susreti, misna slavlja, klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom te mogućnost osobne molitve i pobožnosti pred relikvijama. Relikvije na njihovu putu po Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Srbiji prati i čuva brat karmelićanin Ante Slavić, a pohod je organiziran povodom 100. obljetnice kanonizacije svete Male Terezije i 10. obljetnice kanonizacije njezinih roditelja, koje su obilježene 2025. godine.

Cernik

KRŠTENJE DVOJICE FILIPINACA

„U Katoličkoj Crkvi nema stranaca! Ovo su naša braća i sestre koji žele živjeti u tradiciji u kojoj su rasli“, poručio je generalni vikar Riječke nadbiskupije Mario Tomljanović u nedjelju 19. travnja tijekom mise u župnoj crkvi sv. Bartola apostola u Cerniku, na kojoj je krstio dvojicu dječaka – Drazena Andriyhela Oarezu, sina oca Ariela i majke Dorie, te Xsandra Greya Gomeza Punzalana, sina oca Alexandra III. i majke Lani. Riječ je o malim Filipincima čiji su roditelji, u potrazi za boljim životom i poslom, stigli i nastanili se u Rijeci i Cerniku, gdje su pronašli ne samo novi dom, nego i toplinu župne zajednice.

Na misi se okupio lijep broj župljana, kao i rodbina i prijatelji obitelji novokrštenika. Prigodnu riječ uputio je i župnik Zlatko Čibarić, istaknuvši kako je riječ o lijepom i ohrabrujućem događaju za župu. „Oni su redoviti u crkvi, žive svoju vjeru i imaju odgovornost prenijeti je na svoju djecu. Njihov vjernički život je konkretan i vidljiv“, rekao je župnik.

Posebnu dimenziju ovom događaju daje i priča kuma Gabrielja Flegara, koji je obitelji malog Drazena pomogao u ključnom trenutku. Ova svečanost krštenja tako je postala više od obreda – bila je svjedočanstvo vjere, solidarnosti i zajedništva koje nadilazi granice jezika, kulture i podrijetla.

Fužine

RELIKVIJE ZAŠTITNIKA ZA 300. OBLJETNICU ŽUPE

Župa sv. Antuna Padovanskog u Fužinama godinu proslave svog jubileja, 300. obljetnice osnutka, završila je 12. lipnja misom na kojoj je riječki nadbiskup Mate Uzinić u župnu crkvu unio relikvije 1. stupnja omiljenog sveca zaštitnika. Na taj je način završena godina jubileja župe Fužine koja je započela na župni blagdan 13. lipnja prošle godine, tri stotine godina nakon njezine uspostave 1725. godine.

Župnik Robert Riemann osvijestio je župljanima dragocjenost relikvije podsjetivši ih da uz štovanje svetca nasljeđuju njegov primjer života i vjere u Boga. „Nemojmo zazivati sv. Antu samo da nam pomogne pronaći stvari koje izgubimo, nego da pronađemo Boga, smisao života i spasenje duše.“

Nadbiskup Uzinić u propovijedi je povezao tri razloga za slavlje, a to su Svetkovina Presvetog Srca Isusova, predvečerje svetkovine zaštitnika sv. Antuna Padovanskog i spomen na tri stoljeća života ove župne zajednice. Podsjetio je na riječi pape Franje kako je najbolji odgovor na ljubav Isusova srca – ljubav prema braći i sestrama. Župa ne živi od prošlosti, istaknuo je nadbiskup, nego živi u odnosima ljudi koji joj pripadaju.

Nakon mise, vjernici su imali priliku pokloniti se i pobožno dotaknuti relikvijom upućujući svoje molitve Bogu.

Asiški siromašak i danas ljubi Srcem Isusovim

Piše: Daria Ljevar

Bila je nedjelja Presvetog Trojstva. Nakon mise prišla nam je djevojka i rekla da se ovdje našla slučajno. Željela je krunicu, ali priznala je da nema novaca kupiti je. Ponudila sam joj svoju, nju nije htjela uzeti jer je smatrala da je to grijeh. Moj dečko joj je ispričao kako sam mu dala krunicu kad smo se upoznali i mislio je da mi je mora vratiti, ali je zaboravio pa kad ju je već imao kod sebe, naučio ju je moliti.

Djevojka je sjela na postolje spomenika sv. Ivana Pavla II. i spontano smo se upustili u razgovor. Ona nas je kao dijete znatljivo ispitivala o Bogu, Gospi, Crkvi, životu... Vidjela sam da je preplašena kao da se izgubila i ne zna zašto je ovdje, ali osjeća se dobro pa ostaje. Trudili smo se odgovarati joj jednostavno i nježno. Stalno je ponavljala da želi krunicu i ja sam ponavljala da joj dajem svoju ako želi. U jednom je trenutku pristala, uz dogovor da i ona meni da nešto svoje. Ponudila mi je gumicu za kosu i pitala može li mi napraviti riblju kost. Dok ju je plela, govorila mi je kako se bori s teškim stvarima u životu, kako nema prijatelja i osjeća da je drugima teret. Rekla je da je i samu sebe razočarala i da možda kad bih ja znala kakve je stvari napravila, ne bih htjela da me dira. Dala sam joj do znanja da je razumijem, ali da, bez obzira na sve, sada čini veliko dobro jer ja jako teško sebi vežem kosu i razmišljala sam kako ću to najbrže učiniti, a onda se stvorila ona i isplela mi pletenicu. Nakon ovoga uzela je krunicu i pitala me što ona može napraviti nekome tko ne vjeruje i mogu li joj objasniti kako se moli. Odgovorila sam joj da kad moli krunicu, osjeća da je cijelo nebo jako voli i da je uz nju i njezina baka, za koju želi platiti misu.

Na povratku doma dečko me pitao jesam li se bojala nakon što mi je rekla s čime se sve bori. Rekla sam mu da me uopće nije bilo strah. Podsjetila sam ga da smo se upravo pričestili i izmolili potpuni oprost, da je sv. Franjo Asiški poljubio gubavca i nije se zarazio te da je ona došla kao Nikodem Isusu, potajno.

Iskreno, na prvu mi nije bilo svejedno, bojala sam se da ne zvučim previše pametno i moralno ispravno jer mi je rekla da ne voli priče o tome kako su se tuđi životi promijenili. Osjećala sam da moramo ostati dok sama ne odlučim uzeti krunicu. Zamolila sam Duha Svetog da ne zeznem ono što je započeo i preuzeo je stvar u svoje ruke. Gledala je i u Ivana Pavla II. i rekla mi da joj je on top, samo sam se potvrdno nasmijala.

Dok smo razgovarale, razmišljala sam o tome kako je Isus rekao da u njegovu Presvetom Srcu ima mjesta za sve ljude i kako iz Svetohraništa kuca svugdje, kako „idite u miru“ stvarno znači i djeluje kao „idite, sada je misa“ i kako su naše pukotine Božja radionica. Ne znam slažete li se, ali meni je najljepše što svi udovi Crkve imaju slobodu činiti ono što je potrebno vremenu u kojem žive.

Dani sv. Vida kulturno-umjetnički program

„Koncert za mir“ uz operne soliste i instrumentaliste

Glazbena škola I. M. Ronjgov

UDanima sv. Vida ove godine u ponudi je bio bogat program događanja koja nisu liturgijska. Održan je znanstveni skup o povijesti Crkve na području Riječke nadbiskupije te znanstveni susret u katedrali sv. Vida uz podsjećanje na sakralnu i umjetničku baštinu riječke katedrale. Održana su i tri vrhunska glazbena doživljaja, a sve je započelo 6. lipnja u Art kinu projekcijom filma po izboru nadbiskupa Mate Uzinića.

Izuzetno veliko zanimanje riječke publike izazvala je švedska drama „Kao u raj“ (2004.) u režiji Kaya Pollaka, prikazana u okviru Kino kustosa – popularnog programa Art-kina Croatia. „Ovaj film izabrao sam zato što nije religiozan, a ima snažnu religioznu poruku“, rekao je nadbiskup. „Često ostanemo samo na molitvi, a ovaj nam film daje odgovor kako ono što je na nebu doista može biti i na zemlji. Može biti ako odbacimo svoje strahove i više se otvorimo ljubavi. Može biti ako svatko od nas otkrije svoj glas i potom ga uskladi s glasovima drugih“, rekao je nadbiskup.

„**K**oncert za mir“ u nedjelju 7. lipnja u riječkoj katedrali okupio je brojne slušatelje i vrhunske umjetnike, operne soliste i instrumentaliste, uz povijesnu praizvedbu jedne skladbe na aramejskom jeziku. Koncert je najavljen kao poziv na mir, kao dar Rijeci u Danima svetog Vida, s dubokom željom da potakne na mir koji nadilazi granice, podsjećajući da istinski mir u svijetu počinje upravo od svakoga čovjeka i svake zajednice, u ovom slučaju konkretno, riječke zajednice.

Cjelodnevno euharistijsko klanjanje u riječkoj katedrali sv. Vida 8. lipnja završeno je duhovnim koncertom učenika i nastavnika Glazbene škole I. M. Ronjgova Rijeka koji su pomno odabrali duhovne i meditativne skladbe poznatih svjetskih skladatelja (Palestrina, Bach, Mozart itd.) i hrvatskih autora (Gotovac i Sorkočević).

Za kraj, nakon posljednje mise trodnevnice, 13. lipnja uslijedio je koncert Ansambla LADO, koji je izveo program „Agneć Božji“, vokalno-instrumentalni sakralni koncert. Program obuhvaća izbor najljepših duhovnih pjesama koje prate tri ključna otajstva Kristova života: rođenje, muku i uskrsnuće. Pod ravnanjem dirigenta Jurice Petra Petrača, koncert je privukao velik broj posjetitelja, koji su izvođače nagradili dugotrajnim i srdačnim pljeskom. Kao i na prethodna dva koncerta, i ovdje je ulaz slušateljima bio besplatan.

Vjeroučitelji o građanskom odgoju i odgoju za mir, toleranciju i dijalog

„Čak i kad se ne slažemo u svemu, možemo zajednički graditi društvo i ne trebamo zbog toga jedni druge isključivati. Tolerancija nije odustajanje od svoga nego poštovanje i onog drugog. To je put, bez toga ne možemo graditi bolji svijet, a to je zadaća Crkve“, poručio je vjeroučiteljima riječki nadbiskup Mate Uzinić.

Katolički vjeronauk i Građanski odgoj bila je tema stručnog skupa vjeroučitelja Riječke nadbiskupije i Krčke biskupije 23. svibnja u Nadbiskupskom domu u Rijeci. Odgoj za mir, toleranciju i dijalog cilj je svakog učitelja, to je poveznica svih odgojnih predmeta i međupredmetnih programa. Istaknula je to u uvodnim riječima voditeljica riječkog Katehetskog ureda Ksenija Rukavina Kovačević objasnivši kako Katolički vjeronauk ima mnogo zajedničkih točaka s programom Građanskog odgoja.

„Naš predmet nema samo svoju pedagošku utemeljenost i teološku dimenziju, nego i te kako ima i socijalnu, društvenu, stoga je važno promišljanje o suodnosu Katoličkog vjeronauka i Građanskog odgoja.“ O tome je u središnjem izlaganju govorila Adriana Glavan ravnateljica OŠ Kostrena istaknuvši kako su tolerancija i prihvaćanje drugoga preduvjeti za djelovanje u smjeru zajedničkog cilja, stvaranja boljeg društva.

To je ujedno bio i odgovor na pitanje o razlikama u vrijednosnim stavovima koje se pojavljuju u pojedinim tematskim cjelinama između ova dva predmeta. „Živimo u sekularnom i pluralnom svijetu Kršćanstvo je samo jedna od ponuda, nemamo pravo pretendirati da naša ponuda bude jedina. Ako se postavimo prema ovim

pitanjima na način da namećemo svoje i ne želimo čuti drugo, onda se zapravo postavljamo u poziciju onih koji žele gospodariti društvom, a ne žele biti su-graditelji društva zajedno s drugima“, rekao je nadbiskup.

„Krist nam je model prema kojemu trebamo činiti sve što činimo. I iz početaka kršćanstva možemo puno naučiti. Kako su oni promijenili svijet? Tako što su ulazili u dijalog s njim, što su razgovarali, nisu ga nasilno željeli promijeniti. Ja doista vidim ovo kao priliku da i mi sami uđemo u svijet i naučimo puno iz građanskog odgoja, što onda možemo primijeniti i u vjeronauku“, rekao je nadbiskup.

Crkva i novinari u zajedničkom poslanju, bio je radni naslov susreta urednika i novinara s riječkim nadbiskupom Matom Uzinićem povodom 60. Svjetskog dana sredstava društvene komunikacije. Predstavnici 14 redakcija, televizije, radija, novina i web portala okupili su se 19. svibnja u Nadbiskupskom domu u Rijeci kako bi zajedno promišljali o temama koje je papa Lav XIV. istaknuo u svojoj ovogodišnjoj poruci naslovljenoj „Zaštititi ljudski glas i lice“.

Uz nadbiskupa Uzinića, o porukama pape Lava XIV. govorili su Irena Hrvatin – rukovoditeljica HRT centra Rijeka, Blaženka Jančić – urednica odjela Religija Hrvatskoga radija, Slavica Bakić – glavna urednica *Novog lista* i Kristian Sirotich – urednik portala *Artkuart*. Nakon kratkih uvodnih izlaganja u kojima su urednici istaknuli što smatraju najbitnijom temom Papine poruke, svi su sudionici, novinari i urednici, imali priliku iznijeti svoje mišljenje, nadovezati se na Papinu poruku ili komentirati odnose Crkve prema novinarima, javnosti i društvu. Susret koji je organizirao nadbiskupijski Ured za odnose s javnošću moderirao je voditelj Ureda Danijel Delonga.

„Nismo vrsta sastavljena od unaprijed određenih biokemijskih algoritama. Svatko od nas ima nezamjenjiv, jedinstven poziv koji proizlazi iz života i otkriva se upravo u komunikaciji s drugima“, misao je koju je nadbiskup Uzinić istaknuo iz Papine poruke.

NOVINARSTVO NIJE SAMO PRENOŠENJE INFORMACIJE NEGO PRIJE SVEGA SUSRET

NADBISKUP MATE UZINIĆ – VIZIONAR GODINE U KATEGORIJI DRUŠTVO

Na završnici četvrtog izdanja Tportalova projekta Vizionar godine, 13. svibnja proglašeni su ovogodišnji laureati u kategorijama gospodarstvo, tehnologija, društvo, kultura i sport, kao i ukupni pobjednik koji je ponio titulu krovnog Vizionara godine.

Vizionarom godine u kategoriji društvo proglašen je Mate Uzinić koji je na primanju nagrade poručio: „Nisam vizionar,

propovijedam evanđelje Isusa Krista. No ako sam izabran, vjerujem da je to zato što u društvu postoji potreba za dijalogom i mirom. Ako ova nagrada doprinese da toga u Hrvatskoj bude više, hvala vam“, rekao je nadbiskup Uzinić.

Titulu krovnog Vizionara godine, kao i onog u kategoriji gospodarstvo osvojio je Gordan Kolak, predsjednik Uprave Končara.

BRATSKA LJUBAV I SNAGA INKLUZIJE: HANA I DANIEL

Brat i sestra zajedno stoje na pozornici, dijeleći priču o ljubavi koja poništava sve razlike.

To su Daniel (11) i Hana Hauptfeld (12), dvije male duše iz Rijeke koje su od 20. do 22. travnja sjajile na državnoj smotri LiDraNo u Vinkovcima kao predstavnici svoje škole KOŠ "Josip Pavlišić".

Hana, djevojčica s Down sindromom, nije samo sudionica – ona je zvijezda, a njezin brat Daniel autor je dirljive poruke „Moja sestra je stvarno extra“.

Taj kratak, iskren tekst, pun topline o obitelji, podršci i prihvaćanju različitosti, oni zajedno izvode na sceni, otkrivajući svijetu kako je imati sestru koja je "drugačija", ali jednako – najdraža.

U Katoličkoj osnovnoj školi „Josip Pavlišić“ u Rijeci, gdje oboje pohađaju nastavu, živi se primjer koji topi srca. Njihova mentorica Martina Simonetti vodi ih kroz svaki korak, a škola je utočište gdje inkluzija nije privilegija nego pravo, i to Hana živi u svojoj školi. Hana je punopravna članica učeničkog kolektiva – učitelji i suradnici stručno prilagođavaju pomoć kako bi ona samostalno sudjelovala u nastavi i svim aktivnostima. Nema zidova pred njom, samo ruke koje podržavaju i osmijesi koji slave njezinu jedinstvenost.

PJESMA JE KLJUČ ZA RAJSKA VRATA

U desetoj, obljetničkoj godini rada i postojanja Katolička osnovna škola „Josip Pavlišić“ bila je domaćin Smotre zborova katoličkih osnovnih škola Republike Hrvatske. Sudjelovalo je 11 zborova. Smotra je organizirana uz pomoć Riječke nadbiskupije, Nacionalnog ureda za katoličke škole pri HBK-a, Župe sv. Romualda i Svih Svetih, pokrovitelja i sponzora. Riječki nadbiskup Mate Uzinić pozdravio je prisutne i predvodio molitvu, dok je tajnik Nacionalnog ureda Tomislav Buntak uputio zahvalu domaćinima i ravnateljici škole Jasni Buketi. Smotra je predstavila glazbena postignuća osnovnoškolaca. Posebni gosti – uvodničari, bili su gimnazijalci Pazinskog kolegija.

Iz Slavonije su gostovale škole iz četiriju gradova: Slavonski Brod, Virovitica, Novska i Požega. Iz glavnog grada gostovali su OŠ "Lotrščak" i OŠ "Dominik Savio", a s jadranske obale stigle su tri škole, jedna iz Šibenika i dvije iz Zadra.

Riječki KOŠ, domaćin, predstavio se zborovima mlađeg i starijeg uzrasta. Mali "pavlišići" broje 80 članova, a s njima vrijedno razvijaju darovitost učiteljice Sandra Vagaja Majstorović i Lara Pecman. Lara Pecman koordinatorica je cijele riječke smotre. Učitelj Branimir Oršolić vodi zbor predmetne nastave, namijenjen učenicima od 5. do 8. razreda.

Jasna Buketa

SPORTSKI SUSRET KATOLIČKIH SREDNJIH ŠKOLA

Salezijanska klasična gimnazija – s pravom javnosti u Rijeci bila je ovogodišnji domaćin Sportskog susreta katoličkih srednjih škola 17. i 18. travnja, čiji su organizatori Nacionalni ured Hrvatske biskupske konferencije za katoličke škole i Salezijanska klasična gimnazija. Prvog dan susreta, sudionici su se okupili u župnoj crkvi Marije Pomoćnice gdje im se pridružio riječki nadbiskup Mate Uzinić. Nadbiskup je istaknuo kako je sport važan jer uči da se daje najbolje od sebe i da se to čini zajedno s drugima. Izrazivši nadu da će svi sudionici sutradan dati sve najbolje od sebe te da će pobijediti najbolji, istaknuo je kako je od 'biti pobjednik' puno važnije igrati fer.

Prisutnima se obratio ravnatelj Salezijanske gimnazije i ravnatelj Salezijanske zajednice u Rijeci, don Danijel Dragičević SDB, a nakon toga klanjanje je predvodio don Mihovil Kurkut.

Drugog dana susreta sudionici su održali sportska natjecanja u kategoriji futsala, ženske odbojke, muške i ženske košarke, šaha te stolnog tenisa.

Tekst i foto: Fran Srdoč